Arme menschen

Reimond Stijns

bron
Reimond Stijns, *Arme menschen*. Querido, Amsterdam / De Sikkel, Antwerpen z.j. [1920]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/stij007htei01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

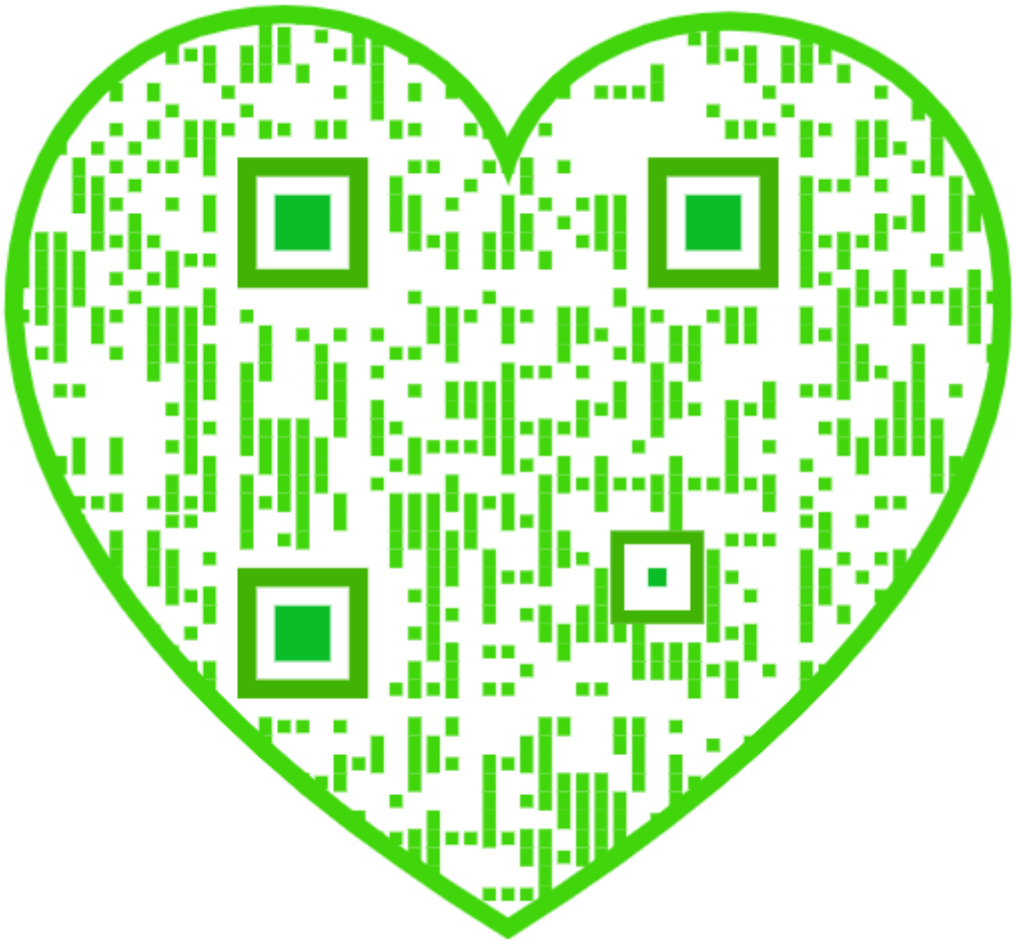

I

Jaak Gone was in Vlaanderen geboren van welstellende ouders, maar zware beproevingen hadden de familie getroffen, die geheel ten onder was gegaan. Hij was opgenomen geworden door een rijke tante en opgevoed in streng katholieke zeden, na den schielijken dood van zijn vader. Wat hem aan erfenissen moest ten goede komen was hem ontfutseld door de intrigues van een klooster en van machtige verwanten, en hij was naar de hoofdstad geweken om te trachten van zijn schamel bezit weer een burgersfortuin te maken.

Het lot was hem ongunstig.

Hij trouwde, werd weduwnaar, zag de nood in zijn huisgezin groeien door een oogkwaal,

die hem maanden lang belette zijn brood te verdienen.

Hij slaagde er niet in zijn kinders, Trees en Mie, een behoorlijk onderwijs te verschaffen; dit smartte hem zeer, want het bracht hem nader tot de lage standen, die hij minachtte.

Jaak was overtuigd, dat hij een dichterlijke ziel had; kon hij maar beter de pen hanteeren, dan zou hij roerende zaken op 't papier gebracht hebben, dacht hij. En dat zijn dochters hem hierin niet konden helpen, liep hem erg tegen. Nu fantaseerde hij, beweerde hij vaak.

Hij werd eindelijk meestergast in een ijzergieterij. Hij hield zijn kinders voor, dat ze door haar afkomst meer waren dan anderen, en dat ze de manieren van 't gemeen volk niet mochten aannemen, vooral dat vrijen, loopen en zwieren. Zijn geliefde spreuk luidde:

‘Een gevallen vrouw is een slet!’

Trees, de oudste, die schoon was, zou eens een rijk huwelijk aangaan, daar was hij volkomen van overtuigd.

‘Zonder liefde moet ge u niet verbinden,’ gaf hij toe. ‘Maar een meisje van goede afkomst zou haar hart niet kunnen schenken

aan een man uit den geringen stand. Een edele ziel zoekt haar zuster!'

Mie was in betrekking gekomen met Jan Marli, een zesentwintigjarigen jongen, die beweerde, dat hij thuis zeer ongelukkig was. Hij kon spreken over een brave vrouw, die 't leven aangenaam maakt, en Mie zou hem uit zijn ellende redden. Ze voelde deernis met hem; ze las zoo veel lijden in zijn bruin oogen! Schoon was hij niet, maar de ziel is alles!

Marli mocht Mie in zijn eigen woning nog niet binnenleiden: zijn stiefmoeder was zoo onbarmhartig voor hem; ze zou voorzeker het meisje beleedigen, en dan, dan zou hij een ongeluk begaan hebben! Marli had fortuin, zei hij, en na hun huwelijk zouden ze een net burgerhuisje betrekken.

En Mie, 't rood der schaamte kleurt haar voorhoofd, telkens zij er aan denkt: ze was eindelijk gevallen uit medelijden!

Eens slechts was Marli bij Jaak Gone gekomen, doch was zoo koel ontvangen geworden, dat hij er zich niet meer aanbood; ook had Jaak bevolen zonder meer:

'Die vent mag geen voet meer over mijn dorpel zetten.'

Marli zou trouwen met Mie, dat had hij gezworen; zie, zijn handen zijn vereelt, maar die zullen gansch zijn leven voor haar werken!

Op een avond, dat Mie met een vriendin huiswaarts keerde, zag ze Marli naderen; doch toen hij niet ver meer van haar af was, sloeg hij een zijstraat in, snelde weg.

‘Marli!’ mompelde de gezellin.

‘Kent ge hem?’ vroeg Mie!

‘Wie zou hem niet kennen, Marli de Slinger? De grootste vuilaard van de stad, een luiaard; indien zijn vrouw niet werkte als een slavin, zouden zijn kinders van honger moeten omkomen. Hij heeft mij genoeg achternageloopen; nu zegt hij wel, dat hij mij gehad heeft, maar...’

Mie stiet een lach uit, fijn, zenuwachtig, bracht daarna met een doffen kreet de hand aan het hart, en moest zich laten ondersteunen om niet neer te vallen.

‘Ja... Ja...’ prevelde de vriendin, traag, nadenkend.

‘Och, 'k was zoo plots mijn adem kwijt... Maar 't is niets... 't Is voorbij... Kom...’

De andere hernam bezorgd, met iets moederlijks in de stem:

‘Is het misschien ook zóó met u, mijn

schaap? ... 'k Heb het ook gehad, als het mijn komen moest.'

Mie maakte vol afschuw, afwijzend, een gebaar, liep lachend weg; later herinnerde ze zich niet meer, hoe ze thuis was geraakt.

Ze was nu een slet; haar leven lag in 't slijk.

Haar kind zou eens naar zijn vader vragen.

Mie won goed haar brood als strijkster; Jaak Gone liet haar het grootste gedeelte van haar loon, ried haar aan geld te besparen voor later: eens toch zou ze trouwen. Helaas, die droom was voor haar voorbij! Ze had zich vergooid, al had ook het denken aan de daad, die haar eens tot moeder zou maken, nooit haar bloed doen stormen. En door die daad zou ze haar vader op 't kerkhof brengen...

Aan Trees kon Mie niet over haar ongeluk spreken: Trees ging altijd haar eigen gang, verslonden in haar schoonheid.

Mie verliet de stad, eer het kindje er was: haar meesteres vestigde zich gedurende het badseizoen in Oostende, en het meisje trok mede: 't was om ginder veel geld te verdienen!

En niemand wist van haar val, niemand dan de verleider, - die beloofd had te zullen

zwijgen, - en de meesteres, die een medelijdende vrouw was.

Mie schreef naar huis, dat ze veel werkte, dagelijks op allen dacht, en allen zoo lief had.

In de Julimaand ontving ze een brief: haar vader en Trees kwamen naar Oostende met den pleiziertrein.

En Mie zou het niet meer kunnen verbergen, wat er gebeuren moest.

De twee bezoekers waren zeer verwonderd, dat er niemand voor hen aan het station was; ze begaven zich vol onrust naar het huis, waar Mie werkte.

De meesteres, madame Jeanne, zei tot verstomming van Jaak en zijn dochter, dat er geen brief gekomen was; Mie was dezen morgen naar Blankenberge getrokken om er fijn goed te strijken, een pressant werk. De bezoekers werden in het salonetje geleid, moesten er een flesch wijn ledigen, en na de eerste een tweede. Madame maakte voortdurend den lof van Mie, en dwong vader en dochter te blijven middagmalen. Aan zoo'n disch hadden deze nooit gezeten: er waren kreeften, tomaatsoep, zalm, en een heele boel voor hen onbekende dingen.

Om drie uren begaf madame zich met Jaak en Trees naar het strand: och, wat was die Jeanne een vroolijke vrouw, hoe kon ze klappen en lachen, en steeds vond ze iets nieuws uit om 't aangezicht van den ouden Jaak te ontrimpelen.

Mie zou waarschijnlijk om zes uren terugkeeren; het werd tijd om naar het station te gaan, dit deden ze meer dan eens, doch elke trein bracht slechts een teleurstelling mede.

Madame zei, dat het arm meisje voorzeker niet haar taak had kunnen voleindigen, en daarom ginder gebleven was, zooals zulks meermaals gebeurde.

Jaak kon zelf naar Blankenberge niet meer stoomen, was er zeer verdrietig om, en zuchtte:

‘'t Is toch zoo een goed kind; ze zal heel zeker schreien, als ze ons hier niet meer vindt...’

Ons drietal keerde terug naar de woning van de strijkster.

En Mie Gone had de stad niet verlaten: ze zat op haar kamertje in het huis van Jeanne, keek snikkend door de tullen gordijn, toen haar vader en Trees henen gingen.

Nauw waren de bezoekers weg, of madame liep naar boven, om Mie Gone te troosten, en zei:

‘Wel, hebt ge zoo'n verdriet? Arm schaap! Om uw vader? Zij gerust, uw kind zal u even gelukkig maken.’

‘Wie weet het...’ prevelde Mie voor zich heen.’ In onze buurt woont een ongehuwde vrouw met haar zoon, krommen Tist; eens kwam hij dronken thuis, en ze verzocht hem zich toch te beteren, en weet ge wat hij antwoordde?’

‘'t Was misschien een slechte kerel?’

‘Misschien... Hij schreeuwde: Hadt ge u beter gedragen, dan was ik er niet... En nog veel leelijker dingen zei hij... God! God!...’

Een maand na de komst van haar vader werd Mie Gone moeder; nog eenige weken verliepen en dan kreeg ze een brief, waarin men haar verzocht aanstonds naar huis te komen: Trees stond op het punt van te trouwen en verliet de ouderlijke woning; de oogen van Jaak waren weerom ontstoken, het verergerde van dag tot dag....

Mie gehoorzaamde.

Schuchter trad ze 't huis binnen; er was niemand in de keuken, ze aarzelde. In de open kamerdeur verscheen haar vader, weifelend bleef hij staan, of hij haar niet herkende, vroeg:

‘Zijt gij daar, Mie?... Zijt gij dat?’

Ze was heel mager geworden, en denkende, dat hij daarop zinspeelde, antwoordde ze:

‘Ja, ik ben het, vader.’

Hij strompelde nader met open armen, en nu bemerkte ze, dat hij bijna niet meer zag; hij omhelsde haar, drukte haar tegen zijn borst, jammerde:

‘Trees verlaat mij, kind... Ze heeft geen hart... Ze trouwt met een leeglooper, die schoon gekleed gaat, doch niets wint... En ze zei mij, dat, wat er ook mocht gebeuren, zij er toch mee zou trouwen... Dan is er mij een mes door 't hart gegaan... Ik denk, dat ze moet, dat ze moet... Ik durf het haar niet vragen en wil het niet weten, want ik zou ze vervloeken! Ik zou haar slaan, ja, ik zou haar slaan... Maar, ja, u heb ik nog, u... Gij zijt braaf, gij zult mijn troost zijn in mijn oude dagen...’

Mie weende, doch hij vermoedde in de verste verte niet waarom.

***

Drie jaren zijn verloopen, en schier drie jaren is Jaak Gone blind; Trees is getrouwd en thuis weg. Mie woont bij haar vader.

Marli de Slinger staat met de armen over elkander bij den hoek der straat; hij werpt een spottenden blik op een man, die een overladen kar voortstuwt, en vraagt zich af, hoe een mensch zoo een hondenwerk wil verrichten.

De kerktoren, aan de overzijde van de vaart, schiet wakker; 't slaat middag, schel, haastig.

De werklieden komen op straat. Uit nauwe steegjes dagen ze op; ze trekken over de brug, die naar de voorstad leidt; 't is een voorbijvlotten van bleeke, onbewogen gezichten; lustelooze, starre oogen; verwrongen ruggen, die nog 't drukken van een knellende last voelen. 't Is een voortspoeden in vermoeidheid; eerst echter moeten ze nog eens het jeneverhuis binnen, en dan voort naar hun woning om hun eten te verzwelgen; haastig moeten ze terug, haastig. Eenigen vinden nauwelijks den noodigen tijd om weer nog een druppel te drinken, een zonnestraal in hun ziel te zenden...

Vorschend, met gezakte wenkbrauwen, kijkt Marli onder den hoop. Doemnis, heden zal niemand een glaasje voor hem betalen. 't Zijn beesten!

Sedert gisteren heeft hij niet meer gewerkt! zijn wijf weet het niet: hierom grinnikt hij. Hij

plaatst zich te midden van het trottoir, roept eenige meisjes vuile woorden toe, lacht luid van dierlijk genoegen om 't smadelijk klinkend antwoord.

Allen zijn voorbij; hij zelf volgt nu een wijl de Buitensingel, slaat weldra rechts een zijstraat in, en zet zich neer op de stoep van een heerenhuis. Zijn hart is vol haat. Terwijl hij voortschreed, heeft hij een vrouw zien naderen, zijn wijf; daarom heeft hij zich neergezet, wil haar niet te gemoet gaan. Hij is kasseilegger; heden moest zij zijn maal brengen, hier. Juist op het gesteld uur komt zij: hij heeft geen reden tot morren of tempeesten. 't Spijt hem!

't Is een stikheete Julidag. Geblakerde muren kaatsen de hitte terug, de grond schijnt te gloeien.

Hij zit in het streepje schaduw, afgeworpen door de hooge woning.

Met een kindje op den arm staat zijn vrouw voor hem, kijkt hem aan met sture, grijze oogen. Hij verslindt zijn schraal voedsel, slabbert gulzig, blikt nog eens in het keteltje, of hij er aan begint te twijfelen, dat er niets meer te verzwelgen valt. Hij legt zijn hoofd neer op den hardsteenen dorpel, strekt zijn lijf uit in

de brandende zon, sluit de oogen na het mompelen van een beleediging; zij gaat henen, mort tartende woorden, wendt niet eens nog 't aangezicht naar hem toe. Indien hij voor eeuwig insliep, dan zou ze morgen met lichter hart 't bed verlaten.

Marli slaapt, slaapt nog, als iedereen den arbeid reeds hervat heeft. Geeuwend richt hij zich op, vloekt om zijn eigen rampzaligheid. Hij heeft geen cent op zak, en krijgt geen crediet. Hij slentert straatin straatuit in woedendmakende verveling.

Eindelijk ontmoet hij een vriend, een metserdiender, krom gegroeid door 't lastig steenendragen.

Marli vraagt met een vloek, of hij iets betaalt.

Ze treden een kroegje binnen, bestellen twee druppels jenever.

Tabaksap kleurt de breede onderlip van den Slinger; hij ziet, dat alles net is in het herbergje, spuwt verscheiden maal op den bloedrooden vloer, en lacht.

Hij praat met zijn makker over wulpschheid.

Na een vraag van den metserdiener kijkt hij strak voor zich, laat de tanden knarsen, en valt uit, vloekend:

‘Wat ik zou willen?’ Hij wijst naar den drank. ‘Dat zou ik willen! Van 's morgens tot 's avonds, den eenen dag na den anderen, jaarin, jaaruit, tot ik er van doortrokken zou zijn als een volle spons!’ Hij maakt een schaamteloos, ontuchtig gebaar, en herneemt: ‘Dat ook! Anders is er niets op de wereld; die het zóó niet zeggen, liegen, ze liegen. En,’ voegt hij er op somberen toon bij, ‘ook mijn vrouw wenschte ik dood! Met een andere wou ik verrekken...’

De waardin, die heel goed gezien heeft, hoe die kerel haar vloer beklaste, kan niet langer zwijgen, geeft haar verontwaardiging lucht:

‘'t Is ook een schepsel, dat voorzeker gaarne leeft? Waarom blijft ge met haar?’

‘Verdoemd, zult gij de kinders grootbrengen? Moet ik ze den hals omwringen, en zoo achter de grendels komen? En toch, wat zou het mij schelen, had men daar de twee dingen, die een mensch niet missen kan.’

Hij raast al voort, en bekent, dat hij, nu hij oud wordt, nooit een gelegenheid laat voorbijgaan om zijn driften te voldoen.

De waardin onderbreekt hem:

‘En moest uw vrouw eens mis loopen, wat zoudt gij zeggen, gij?’

De oogen van den Slinger ontbranden, een lach ontbloot zijn tanden; hij brengt de zware rechterhand te voorschijn, beziet ze met wellust, terwijl hij de vingers staalstijf uitstrekt, en bromt:

‘Wat ik zou zeggen? Haar hals in die klauwen, en daarna haar nek om! Ha, ha, 't is verdoemd jammer, dat het niet met haar voorvalt; 't is verdoemd jammer!’

Eindelijk moet Marli vertrekken, daar de metserdiender geen centen meer heeft, en huiswaarts snelt.

Marli slentert alleen verder.

Onverwachts staat hij voor Mie Gone. Ze verschrikt, richt haar bleek aangezicht op tot den beenderigen man, die haar den weg verspert. Hoe klein schijnt ze tegenover dien opgeschoten, leelijken vent met zijn mager, geel aangezicht tusschen verwarde bakkebaarden. Boos glinsteren zijn bruine, doordringende oogen van onder vooruitspringende wenkbrauwen. Hij legt zijn onzindelijke hand op haar schouder, op haar zwart stoffen kleedje; ze trekt zich snel terug.

Hij, na een vloek, spot:

‘Wat beteekent dat? vroeger keekt ge toch zoo niet naar Jantje lief!... Ha, moet ik mij kwaad maken, Mie? Van waar komt ge? Ik heb u in zoo langen tijd niet gezien. Ik weet dat ge verhuisd zijt; waar woont ge nu?’

Hij wil haar vastgrijpen, doch ze ontsnapt hem, snelt hem voorbij, vervordert haar weg.

Hij roept:

‘Ha, prij, ge wilt mij niet meer kennen? Wees gerust, ik zal u wel vinden! En weet de oude nog niets van 't kind?’

Ze is weg, en hij spreekt voor zich heen:

‘Wat voor oogen had ze. Ze is schooner dan vroeger! Ik zal haar eens achternazitten; ik moet haar weerom hebben.’

***

Gisteren ontmoette Mie Gone den Slinger. Ze voelt, dat hij haar zal opzoeken; zijn oogen gloeiden, toen hij haar wilde vastgrijpen, en ze kent het gloeien van die oogen, dat gloeien, dat haar soms nog sidderen doet.

Toen Mie Gone, drie jaar geleden, verzocht werd naar huis te komen, besteedde ze aanstonds haar kind bij een armen metser, die een dorp op de Schelde bewoonde.

Stipt betaalde ze, en tot nu toe kende Jaak Gone haar val niet.

Voor eenige weken is de metser met zijn gezin naar de stad gekomen, daar er overal zooveel gebouwd wordt. Vroeger heeft Mie zelden haar kind mogen zien; om ginder naartoe te trekken heeft ze telkens haar vader moeten bedriegen, en daarbij, 't noodige geld ontbrak haar zoo vaak. Nu mag ze 't engeltje dikwijlder aan haar borst drukken, zijn mond op haar lippen voelen! Ze hoopt, dat haar arme, blinde vader toch niets zal ontdekken...

Mie Gone werkt bij de burgers, naait en strijkt vroeg en laat thuis, verteert nooit nutteloos een cent; zoo kan ze haar kind en haar vader onderhouden.

Trees, de mooie Trees, vertoont zich zelden of nooit: de buurt is al te gemeen voor haar!

't Is drie uren. Mie Gone heeft juist een rok versteld, wil ander werk ter hand nemen. Haar vader is bij een buur, om er naar gewoonte een weinig te fantaseeren. Daar wordt de deur geopend, en een knaap, het zoontje van den metser, ziet rond, of Mie alléén is, en meldt, dat hij haar komt roepen, daar er iets gebeurd is. Wat?... Doch de kleine bode is

heen, mocht blijkbaar geen antwoord geven.

Mie spoedt zich naar buiten. Haar knieën knikken; ze snakt naar adem. Ze loopt voort, haar beenen dragen haar werktuigelijk. Daar bereikt ze het huis, waar haar kindje woont, en waar nu lieden vóór de deur staan.

Ze begeeft zich naar boven, naar de derde verdieping. Ze is er.

Maar waarom snikken de metser en zijn vrouw zoo op haar zicht? Waarom stellen ze zich voor 't bed? En wat doet die politieagent hier, die haar ook belet te naderen? Ze voelt het: haar kind is dood! Men zegt om haar heen, dat ze zich troosten moet. Zijn ze krankzinnig? Hoe kan een moeder zich troosten over den dood van haar kind? En wie zal haar beletten haar lieveling te zien? 't Is de hare! Wie zal haar weerhouden? En wat bloed ziet ze? En wanneer ze het beddelaken wegtrekt, die vormlooze vleeschklomp in doeken, is dat het hoofdje van haar engel! En dat heeft men gedaan, terwijl zij er niet was, aan dat kind, dat schier niemand op de wereld heeft! Dat hebben ze met hem gedaan...

De metser mompelt, dat de kleinen de gezonde lucht gewoon zijn, en toch niet altijd

boven kunnen zitten. Men heeft het kind met Nelleken, het jongste meisje, de straat laten opgaan... Niet ver, ze kende den weg nog niet... En Nelleken was zoo voorzichtig, maar bij het oversteken der straat... een brouwerswagen...

Jaak Gone kwam thuis; hij tastte met zijn stok voor zich om zijn stappen te richten, en trad binnen.

‘Mie, zijt ge daar?’ vroeg hij, doch kreeg geen antwoord.

Hij vond zijn gewone plaats in den hoek bij de withouten tafel, en zette zich neer. Jaak was een vijfenzestigjarige, redelijk dikke, niet te lange man, met een bleek, breed aangezicht. Hij droeg het haar kort geknipt, en alhoewel dit sneeuwwit was, zag hij er jonger uit, dan hij wezenlijk was. Starlings keken zijn groote, doode oogen in den nacht, die hem omgaf.

Terwijl hij neerzat, betastte hij de talrijke naden zijner reeds dikwijls herstelde, diemiten vest, wees daarna met de hand rond, of hij alles om zich heen zag, en lachte zachtjes; plots hield hij op.

‘Wie is daar?’ vroeg hij, luisterde een wijl, en vervolgde daarna, luid zooals hij gewoonlijk deed:

‘De kamerdeur staat voorzeker met een reetje open, en dan heeft mijn stem zoo'n hoogen klank... Buiten snort de scharenslijper; maar ik meende, dat er nog iets anders was...’

En er was iets anders ook: Mie Gone was in de kamer, had zooëven haar dood kind verlaten, en was voor de eerste maal in tranen losgeborsten, toen ze haar vader met zijn stok hoorde aankomen. Ze was naar de kamer gesneld, en lag nu met het aangezicht in de dekens om haar snikken te smoren. Ho, hoe gelukkig, dat die slijper in de straat met zijn luid gekrijsch alles overheerschte!

Voor de tweede maal riep de blinde:

‘Mie, zijt ge daar?’

‘'t Is nog altijd die scharenslijper,’ antwoordde hij zelf, half misnoegd, en ging de huisdeur sluiten; het duurde niet lang, of hij viel luid aan het fantaseeren:

‘'t Is vier uren, roept mijn koekoek!

Waar zou Mie nu zijn en blijven?

Wat is ze blij, als ik maar zeg, dat ik gelukkig ben, dat we in een paleis wonen!

Alsof ik niet wist, hoe ze wroeten moet!

Ze is een beste meisje, en zal eens een man vinden, die veel geld wint. Laat ze maar tegen-

stribbelen: vóór mijn dood zal het nog gebeuren!'

Hij luisterde weer een wijl, en schudde daarna het hoofd.

'Nu zal ze toch niet meer wegblijven... Wel, wel, ik zou nog mijn klein hartversterking vergeten! En ik weet, hoe ik Mie genoegen doe door ze te nemen!'

Hij had zich opgericht, een kast geopend, en er een flesch en een glas uit genomen; hij zette zich weer en praatte voort:

'Zonder Mie, wat ware ik? een ongelukkige in 't oude-mannenhuis of een bedelaar! Ik weet zelfs niet, of Trees van haar man iets voor mij zou mogen doen. En wat Mie mij laat drinken, maakt mijn leven vroolijk en helder!'

Hij had tweemaal zijn glaasje geledigd, en begon zachtjes een liedje te neuriën, waarvan hij slechts eenige woorden kende; het overige verving hij door een 'bommel de bommel' en trommelde intusschen met de vingers op de tafel. Allengskens verhief hij de stem meer en meer, en begeleidde zich weldra met forsige vuistslagen. Dat was zoo zijn gewoonte, en dan zeiden de buren:

‘De oude Jaak Gone is weer bezig!’

De blinde wist, dat Mie niets liever had, dan hem zoo uitgelaten te zien: hij was eenigen tijd ziek geweest, en de terugkeerende vroolijkheid was een goed teeken. Zijn zang steeg al hooger en hooger:

> ‘En we zijn er zoo dikwijls gevaren!
> Van bommel de bommel de bomlala!’

Plots hield hij op. Ja, er was waarlijk iemand in de keuken.

‘Mie, zijt ge daar?’

‘Ja, vader.’

Hij richtte zich op, liet van ontsteltenis den mond openhangen, en naderde zijn dochter, terwijl hij vroeg:

‘Mie, Mie, van waar komt ge? Ge waart in de kamer, niet waar? Hebt ge mij afgeluisterd? Wat heb ik gezegd? Uw stem klinkt zoo ongewoon.’

‘Ik heb niets gehoord, vader.’

‘Zeg dat niet... Nog eens: uw stem was zooëven gansch anders.’

Hij trok haar tot zich.

‘Mie, heb ik u verdriet aangedaan?’

Hij tastte over haar oogen, en voelde, dat ze nat waren.

‘Kind, moet ge daarom schreien? Al is mijn vest gelapt, nooit heb ik er me ongelukkig om gevoeld.’

Ze had zachtjes haar hoofd tegen zijn borst laten zakken; hij wilde haar oprichten, doch ze smeekte:

‘Vader, vader, laat mij hier...’

Onverwachts duwde hij haar achteruit.

‘Mie, er is iets... Zeg de waarheid...’

Zijn stem klonk vreeselijk hol.

Wat geweld moest ze zich aandoen eer ze onverschillig kon antwoorden:

‘Er is niets, vader... Wat zou er kunnen zijn?’

‘Mie, ge weet, dat ik niet zie... En Trees was moeder na vier weken huwelijk... Ja, dat maakt mij soms zinneloos.,. En, al is het ook dát niet, ik ben zoo bang, Mie; het is iets, dat om ons hangt, maar ik weet niet, wat het is... Indien ik mijn oogen had, misschien zou ik... Zijt ge gelukkig, Mie?... Zie mij in de doode oogen; ge zoudt uw blinden vader toch niet durven bedriegen... Zweer mij, dat gij gelukkig zijt, dat er niets scheelt...’

‘Vader, ik zweer het: als gij gelukkig zijt, dan ben ik het.’

Een traan rolde uit zijn oog, terwijl hij voortvoer:

‘Ik wil u gelooven, en toch... Mie, ge kwaamt niet, toen ik u riep... Vergeet alles, zij vroolijk, zij vroolijk...’

En altijd zag ze bebloede doeken. Zenuwtrekkingen liepen over haar lijf; ze deinsde achteruit, naderde de deur...

‘Mie, waar gaat ge?’ kreet de blinde.

Ze was reeds buiten, en hoe hij ook riep, hij bekwam geen antwoord.

[II]

De maand Maart was aangebroken.

Mie Gone had de onrust uit de ziel van haar vader kunnen bannen.

Ze bewoonde nu met den ouden man een klein huisje alleen: dit gaf aan den blinde een gedachte van welvaart. Ze was hier gekomen na den dood van haar kindje, om Jan Marli te ontloopen. Het was in een achterstraatje, waar schier altijd aan den ingang slordige wijven ronddrentelden met boorlingetjes op den arm; waar jonge kerels - ledigloopers, tuischers en dieven, - uren en uren lam-lui stonden uit te kijken naar niets en naar alles...

't Was tien uren in den voormiddag. Jaak Gone zat in zijn woningsken zich te warmen,

wreef in de handen, en floot zachtjes een deuntje.

Het had den verleden nacht nog gevroren. Buiten was het redelijk stil. Zooëven, ergens op een bovenkamer, had een razend wijf met heesche stem onbarmhartig geschreeuwd en getierd op haar reeds bezopen man. Soms verhief zich nu het klotsen eener zware kar bij het lomp neerslaan van paardehoeven; andermaal klonk er een geklepper van klompen over de straatsteenen, of een geholderdebolder over de onzindelijke trappen der arme woningen, waar elk vertrek een gezin bevatte: mannen en vrouwen samen...

Hier in de keuken, bij den blinde, was het zindelijk, doch armoedig. Mie had in de drie laatste jaren slechts geld bezeten om voor haar vader en haar kindje het hoogst noodzakelijke te koopen.

Aan den wand hing een uurwerk. Een deurtje ging open, een vogel kwam te voorschijn, en tienmaal klonk het:

'Koekoek!'

Jaak wendde vroolijk zijn stoel om en scheen te zien naar het horloge.

'Ha, ha, mijn kameraad!' fantaseerde hij

voor zich heen, zooals hij het zoo dikwijls deed, zooals Mie het reeds honderdmaal afgeluisterd had. ‘Ha, ha, mijn kameraad, wat roept ge? Dat Jaak zijn glaasje moet drinken! En wat roept ge nog, en wat hebt ge vroeger niet geroepen? Wat riept ge ons dag en nacht toe? En wie heeft er naar u geluisterd, en hoeveel malen? Wat hebt ge geroepen, als er een kindje ter wereld kwam, en wat, telkens als men iemand met een deel van mijn hart in de doodkist lei? Op hoeveel verschillende tonen hebt ge niet altijd geroepen? En hoe zijt ge in huis gekomen? Waarom moest ik u hebben? Omdat Melie zaliger en ik u eens in 't bosch hoorden; we wisten, als ge nog eens zongt, dat we dan man en vrouw zouden heeten! En in 't geheim heb ik gespaard om u te hebben! Ik had u zien hangen bij Toon den schachelaar, en vroeg den prijs. En de lente kwam. Melie en ik waren in 't hout gaan luisteren, en dan was het tijd! Na het trouwfeest, toen we alléén in de woning waren, - ik had het zoo aangelegd, - als we de deur van de slaapkamer openstaken, juist dan, wie riep er koekoek... koekoek... koekoek?... Waart gij dat niet? En dan lachte Melie,

en kuste mij! En waar is ze nu? Waar is zij, die mij zoo gelukkig maakte? Oude kameraad, ook mijn Melie had u zoo lief! Wat zei ze altijd? Een uur, één, koekoek voor vader; twee, voor vader en moeder; dan voor de kinders; zooveel voor de levenden, zooveel voor de dooden; elk uur iets. En eens, op twaalf, mijn koekoek, alsof ze er op gewacht had, dan ontsliep ze... Dat hebt ge mij sedert dag en nacht geroepen. Het heeft mij vreeselijk aangedaan. Altijd samen braaf geweest! Ja, ja, oude jongen, ge zult ook roepen, als ik het hoofd zal neerleggen. Later zult ge voor Mie en voor haar lieve kindertjes roepen! Koekoek, één, voor den man; twee, voor de vrouw, enzoovoorts tot twaalf, en er zal ook wel een koekoek bij zijn voor Melie en voor Jaak, beiden op 't kerkhof... Mie zal rijk zijn aan kinders, rijk aan deugd, rijk aan geluk! Ja, mijn koekoek, ge zijt een beste makker voor mij, als ik alléén thuis zit. Trees is getrouwd, en kan zooveel naar mij niet meer omzien; de vrouw zal vader en moeder verlaten om haar man te volgen. 't Is het gebod, de natuurlijke wet! Ja, de blinde heeft zijn koekoek en zijn goede Mie, en dat heeft geen koning,

geen koning ter wereld: geld kan dat niet geven! Koekoek voor iedereen; koekoek om den schoonsten kant des levens in te zien; koekoek om het kleine niet te verwerpen; koekoek, om alle muizenissen te verdrijven! Koekoek! Koekoek!...'

De blinde had zijn fleschje uit de kast genomen, zat weer bij de tafel, schonk in, doch bleef een wijl nadenken. Werktuigelijk nam hij het glaasje, bracht het aan den mond, toen de deur geopend werd, en Marli de Slinger binnentrad. De oogen van den vent schitterden, en zijn wangen gloeiden dof; zeker was hij bedronken.

'Zoo alléén aan 't jenever-zuipen!' riep hij met een vloek. 'Maar als men een schoone dochter heeft om het te winnen, waarom niet? He, he! drink maar, grijze schobbejak, 't is nog van het beste, dat er op de wereld is! Ik zal u intusschen een woordje laten hooren, een schoon woordje.'

Jaak had verschrikt zijn glaasje terug op de tafel geplaats, scheen starlings den witten oogappel op den ongenoodigden bezoeker gericht te houden; deze greep een stoel, zette zich neer, vroeg spottend:

‘Kent gij mij niet?’

‘Of ik u ken?... Ge zijt hier nog geweest. Eens... Wien ik eenmaal gehoord of gezien heb, dien herinner ik mij, als ik alléén ben. Waarom laat ge mij verstaan, dat ik van 't werk mijner dochter leef? Ben ik niet blind geworden bij mijn arbeid? Heb ik mijn brood in ledigheid gegeten? Wat moet ge hebben? Ik kan toch niet denken, dat ge om... dat ge komt om wille van... om Mie..’

‘Verdoemd!’ stoof de andere op, ‘wat geef ik om u of om uw lekker dochter!’

En toch flikkerden zijn oogen van woede. Onlangs had hij op een afgelegen hoek Mie Gone ontmoet, had haar vastgegrepen, en daar ze zich verdedigde, met een stoot op de borst neergeworpen; eenige werklieden waren toegesneld, en daar kreeg Marli een slag op de tanden, dat hij wankelde en zwijmelend, sprakeloos, getemd, zijn weg vervorderde. Hij had gezworen zich te wreken op het meisje.

‘Wat komt ge verrichten?’ hernam de blinde.

‘Zij maar zoo ongeduldig niet: ge zult het, verduiveld, gauw genoeg weten, waarom ik kom. De buren hebben mij zoo het een en ander over u verteld. Ge zijt een gek, schijnt

het, die zich door zijn dochter bij den neus laat leiden. Ziedaar nu die kerel, die zingt en fluit als een vink in zijn kooi, en die het geld zijner dochter opsmeert zonder te vragen, hoe ze het krijgt.'

'Wat zal hij nog zeggen?' prevelde Jaak.

Marli voer voort:

'Indien er schaamte in u stak, dan zoudt ge naar het oude-mannenhuis trekken. Hij veronderstelt, dat ik om zijn dochter kom! Waarom niet? Zoo'n poes vindt men alle dagen niet! Niet waar? En in het herbergje om den hoek, vertelt de zot, dat zijn Mie zóó braaf is, nog nooit gevrijd heeft, en niet begeert te trouwen, daar ze haar vader niet wil verlaten! Och arme! Maar de oude schavuit weet het wel beter, zooniet, dan zal ik het hem doen begrijpen. Uw Mie, het schandaal heeft zeker geen kind gehad?...'

De oude stond recht, om beter te luisteren scheen het, maar onverwachts sloeg hij met zijn stok naar den Slinger; deze ontweek gemakkelijk den aanval, sloop naar de ander zijde der tafel, en hernam:

'He, ge speelt blindemannetje? Wat pleizierige jongen! Hier, sukkelaar, ik sta hier! Maar

toch, houd u stil, als een mensch u de waarheid zegt. Ik heb vuisten en beter oogen dan gij! 't Schijnt, dat ge haar historie niet kent. Ja, 't is waar, ze heeft geen kind: ze heeft er een gehad! Het was op den buiten geplaatst, daarna is het naar de stad gekomen, en, toen het op de straat liep, is het onder een brouwerswagen geraakt. Dat alles ben ik zoo te weten gekomen door een metserdiender, die het van zijn meester wist. Waar vindt Marli toch alles, he?'

Jaak was op zijn stoel terug neergezakt, zat daar stokstijf, morde:

'Ge liegt ge liegt! Ze is altijd braaf geweest! Haar vader en haar moeder waren... Ge liegt...'

'Ik lieg?' hernam Marli, en hij vertelde, dat hij de vader was en hoe alles gebeurde...

De stok viel op den grond. De oude prevelde:

'Martel een armen man zoo niet. Martel hem zoo niet. Niet waar, ge hebt gedronken, en ge weet niet, wat ge zegt? Maar... ge hebt u bedrogen, 't is niet hier, dat ge zijn moet: ik ben Jaak Gone, en mijn dochter heet Mie, Mie Gone... Ge zijt mis, niet waar, ge zijt mis?'

Marli grinnikte.

Plots hernam de blinde op gansch anderen toon:

‘O die deugniet! Hij heeft mij een stond Mie, mijn kind, ontnomen! Mij, haar vader, haar eenigen vriend! Hoe is het mogelijk, dat ik zoo'n schurk geloofd heb? Mie die voor mij alleen leeft, die voor mij door een vuur zou loopen! Hij mag niet meer spreken. Ik wil hem niet meer hooren. Ik moet de buren roepen. Iemand toch zal mij bijstaan... Help, help, help!’

Hij kon slechts heesche tonen uitstooten, opende en sloot krampachtig de handen in het gevoel zijner onmacht.

Marli hernam vol triomf:

‘Ha ik lieg! Hij weet er dus niets van! Schreeuw maar niet, oude, blijf zitten. Ik heb hier iets, dat u den bek zal snoeren. Ik zal u eens een fijn briefje lezen, dat ik voor u liet schrijven, een briefje met den stempel van de stad op!’

Hij haalde een papier uit zijn diemiten vest, terwijl hij vervolgde:

‘Doch, 't is waar, uw kijkers zijn uitgegaan, en ge zoudt zeggen, dat het leugens zijn. Roep een kind, dat lezen kan, en dan zult ge

iets hooren. We zullen zien, waar de waarheid is. Ga, roep iemand, en haast u.'

De blinde schuddebolde, kreunde als een machteloos, zwak schepsel.

Op straat speelden eenige jongens. Marli ging in de deur staan, wenkte; er klonk een geklepper van naderende klompen. Marli vroeg:

'Wie wil er eenige centen verdienen? Wie kan lezen?'

De blinde hoorde, hoe een knaap binnentrad, hoe de deur werd gesloten, de Slinger bij de tafel kwam, en gebood:

'Lees eens voor dien man daar, wat er op dit papier staat; de sukkelaar kijkt altijd met zijn oogen het binnenste buiten en weet niet, hoeveel de jenever kost. Lees op...'

Het vlotte niet al te goed, slechts lettergreep voor lettergreep geraakte het verder. Het hart van den oude bonsde; zijn hersens deden hem pijn, en toch begreep hij alles tot het einde toe.

'Uit ...uittrek ...sel van... geb...'

Marli sloeg met den vinger op elk woord, en hielp mee: 'geboorte...'

Samen kwamen zij er mede terecht, en martelden den blinde soms letter voor letter. Dat was de geboorteakt, van een onwettig kind

van het vrouwelijk geslacht dat Martha Gone hiet...

Het hoofd van Jaak knakte neer, zijn bevende handen vouwden zich wringend, en uit zijn borst steeg een geloei. Och God, in wat afgrond voelde hij zich zinken! Mie, gij, die hij zoo liefhad, zoo eerde, zoo rein dacht, ge zijt gevallen. Ge hebt u aan zoo'n kerel gegeven, aan zoo'n kerel! Heer, wat heeft Jaak misdaan om in zijn laatste levensstonden zoo gemarteld te worden: gij ontnaamt hem zijn gade, twee kinders, het licht zijner oogen, en nu...

Jaak begrijpt, waarom hij eens de stem zijner dochter zoo veranderd vond.

Het briefje was afgelezen. Marli vroeg lachend aan den jongen:

'Waarom wacht ge? Maak, dat ge wegkomt of ik schup u buiten! Ge kent zelfs uw letters niet!'

De Slinger opende de deur, stak den tegenspartelenden straatlooper buiten, die walgende woorden naar het hoofd van Marli wierp; deze grinnikte er om, wendde zich vervolgens tot den blinde:

'Hebt gij het nu gehoord, Jaak Gone? Waarom zit ge zoo te blazen? Nu, aan dat

lezen is iets verdiend, zou ik denken. Ja, daar is iets aan verdiend.'

Hij greep het glaasje jenever, ledigde het, vaagde zich den mond af, en spotte:

'Ik geloof, dat het u vandaag toch niet allerbest zou smaken.'

Hij schonk nog eens vol, goot weer naar binnen, en riep onder het heentrekken:

'Vergeet mijn groet niet aan Mie.'

Buiten speelden de straatloopers, klepperden de klompen, steeg er soms een gejuich op, of ratelde er een rijtuig voorbij. Het vuur was uitgedoofd; 't werd koud.

De koekoek wierp zijn deurtje open, en liet elfmaal zijn naam hooren. De blinde bewoog zwakjes de handen, of hij ze afwerend opheffen wou...

***

Drie weken waren verloopen, sedert Marli zoo veel wee in het hart van Jaak Gone lei.

Jaak was erg ziek geweest; hij had daar gelegen, stijf en roerloos, en uitte vaak, zenuwachtig driftig, raadselachtige woorden; 't gesteen, dat soms zijn borst ontvloog, vertolkte meer zielesmart dan lichaamslijden.

Mie Gone had den geneesheer bij de deur aangesproken, ze wilde de waarheid over den toestand van haar vader kennen.

De dokter trok het uurwerk uit den zak, om te toonen, dat hij haastig was, en monpelde:

‘Hij is uitgeleefd; hij kan zoo nog een jaar leven, minder ook.’

Kan ik niets doen, niets?’ vroeg ze, maar wist waarlijk niet, wat ze zei. Ze ging terug in de kamer; ze zou steeds pogen vroolijk te schijnen, tot vader de oogen zou geloken hebben...

***

Sedert een drietal dagen was er beternis opgedaagd; de zieke had reeds meer dan eens het bed verlaten, en zou voor de eerste maal weer in de keuken komen. Wie weet, of de geneesheer zich niet bedrogen heeft: men handelt gewoonlijk zoo weinig omzichtig met arme lieden. En toch bleef er onrust, heel bange, het hart van Mie Gone toewringen. Er was in die ziekte iets, dat ze niet begreep, of zij er schuld aan had; en haar vader bleef voor haar koud...

Nu was hij opgestaan. Het keukentje blonk en glinsterde. als voor een vorstenfeest. Het leuvensch stoofje gonsde; het was koesterend warm in de plaats, en helder keek er de zon in. De blinde zat bij het venster, en versch gestreken gordijntjes hingen er voor.

‘Zit ge goed, vader?’ vroeg Mie.. ‘Wil ik iets achter uw rug steken? Is het kussen niet te hard?’

Hij dacht:

‘Als ze mij ziet, dan voelt ze wroeging, veel wroeging.’

‘Mie,’ sprak hij, ‘ge zijt reeds drie weken thuis; hebt ge nog geld?’

Ze bad hem daar niet op te denken. Nooit was het uit haar gedachten gegaan, dat hem in zijn ouden dag niets mocht ontbreken; vroeger had ze steeds iets op zijde gelegd. Veel klanten hadden haar thuis werk gebracht.

Jaak schudde het hoofd.

‘Mie,’ zei hij, ‘terwijl ik ziek was, heb ik zoo eens nagedacht. Ik ken veel menschen van mijn stand, arm als ik, - ik weet, dat wij arm zijn, al ben ik van goede afkomst, - menschen, die nochtans nooit op iets moeten denken, en onderhouden worden als prinsen.

En dat ik daar ook ging, daar ook ging...'

Ze luisterde bevend toe.

Jaak vreesde meer dan den dood, dat ze toestemmen zou, en zoo een deel te meer van het gelukkig verleden vernietigen. En dan zou hij leven, waar zoo veel gemeen volk leeft!

'Wil ik naar het oude-mannenhuis?' hernam hij, doch stiller, stiller.

Met zijn scherp gehoor vernam hij, hoe haar smart een uitweg zocht; hij hoorde weldra, dat ze schreide, heel zacht.

Na een poos kon ze spreken:

'Vader, hoe durft ge zoo iets vragen? hoe durft ge zoo iets denken?

Meent ge zoo iets, meent ge zoo iets werkelijk? waarom?'

Hij stak de handen omhoog, fluisterde:

'Zwijg, Mie, zwijg.... 't Was maar om te zien... Ik dacht....

Neen, spreken wij daar niet over... nu niet...'

'Nooit meer, niet waar?' bad ze; wild drukte ze haar hoofd tegen zijn borst; als vroeger streek hij haar lokken glad... Er was plots veel uit zijn hoofd, ja, als vroeger, en hij drukte haar vast tegen zich aan, en verschrikte, want hij vond, - hoe zwak hij ook was, - dat ze zoo licht

was geworden als een kind.... en mager.... Medelijden borrelde zijn ziel vol, en hij prevelde:

‘Neen, Mie, ik zou niet gaarne in het oudemannenhuis gaan.... U niet meer hooren, dat zou te veel voor mij zijn.... Ge zoekt altijd, wat ge voor mij zoudt kunnen doen: ik moet u alle verdriet sparen; ge zijt goed en braaf....’

Een hik bleef in zijn keel; het schoot hem te binnen, wat Marli verteld had. Doch dichter, zich bevechtende, trok hij haar tot zich, en voelde, - al was de winter nog niet voorbij, - dat ze slechts een dun onderrokje droeg op haar hemd; haar kleine handen waren door het werk ruw, vereelt. O! Jaak noemde zich inwendig een uitzuiger. En nooit kloeg ze! Toch, God, God, ze was het meisje van voorheen niet meer!

Maar Jaak wilde niet meer denken op hetgeen Marli verteld had, zou, zoo mogelijk, alles vergeten.... En Mie, voegde hij er luid bij, moest meer voor zich zelf leven, meer voor zich zelf...

***

April liep ten einde.

Soms woei het erg des nachts, andermaal

verving lauwe regen de sneeuw, en er blies een zoeltje uit het Zuiden.

Heden was het Zondag.

De hemel was helder geveegd, de zon goot warmte over straat en dak.

In het huisje van den blinde waren de gordijntjes weggeschoven, en Jaak zat met Mie bij het venster. De oude man genas niet, kon uren lang, droomend, half ingedompeld zitten; hij teerde weg. In huis bleef er steeds een koude heerschen, die het geluk van Mie niet meer liet uitbotten.

Voor velen was het voorzeker een vroolijke dag: geluiden, welke van opgewektheid en levensvreugde spraken, stegen buiten op, en de klokken van al de kerken galmden.

Dezen morgen vroeg liet de blinde zich scheren bij den barbier, trok vervolgens de beste kleederen aan, en begaf zich aan den arm zijner dochter naar de kerk.

...'t Was tien uren. En nu zat hij met zijn Mie bij het venster. Vòòr het eerste morgenlicht had ze alles voor het middagmaal bereid, om zooveel vrije stonden mogelijk aan den kranke te kunnen wijden.

Het levenspad van het meisje liep niet langs

bloeiende weiden, en toch vervulde geen wrevel haar hart. In sommige huizen, waar ze werkte, kon men haar niet al te best lijden, om haar weinig opwekkend uiterlijke; in andere werd ze ruw behandeld, daar ze alles zoo geduldig verdroeg.

't Gaf haar vroeger zooveel genoegen versnaperingen aan haar vader te verschaffen, nu vond de zieke nergens nog lust in.

Och, wat ter wereld zou ze niet verricht hebben, om haar vader te behouden, hem weer als voorheen te hooren, met de vuist op de tafel slaan, tot het ‘van rommel de bommel’ de buurt door zou klinken...

Wat was ze dan, niettegenstaande alles, nog gelukkig!

‘Vader, ge zegt niets,’ sprak ze. ‘Willen we een wandeling gaan doen, waar het warm is, waar de zon schijnt?’

Och, neen, hij was hier wel, vroeg slechts rust.

De tijd, toen hij steeds zoo vrij en blij kon praten, scheen reeds lange jaren voorbij. 't Was uit met fantaseeren! 't Was zelfs, of Jaak niet gaarne sprak over moeder zaliger, en over de andere ontslapenen.

Rust moest hij hebben, niets dan rust!

Haar stem trilde, toen ze hem bad zijn fleschje te mogen halen; onlangs had hij gezegd: ‘Als ik weer mijn druppeltje drink, dan ben ik genezen!’ Ze won geld genoeg, beweerde ze, om hem alles toe te laten; de geneesheer en iedereen was betaald... Haar stem trilde meer: ‘Drink toch eens, vader, het zal u opwekken. Ik heb er den dokter over gesproken, en hij zegt, dat het u geen kwaad kan, dat ik het u moet geven, als gij het vraagt. Het zal u opwekken. Ik heb den drank gesuikerd.’

Hij wist al te goed, dat schier al de meisjes uit den arbeidersstand falen, eer ze trouwen en nu had Mie verdriet, daar hij niets meer van haar wilde ontvangen... Waarom moest hij haar zoo doen lijden? Waarom onverbiddelijk zijn, als het leven op een einde loopt?.... Indien hij haar een goede opvoeding had kunnen geven, dan...

Hij gebood:

‘Breng op, breng op; ge hebt gelijk! Laat ons gebruik maken van hetgeen elke dag ons schenkt!’

Hij nam zijn gewone plaats in bij de tafel,

en snel stonden er de kleine flesch en het glaasje.

Hij hernam:

‘Mie, ik drink niet, of ge moet meedoen... Waar is uw glaasje?... Neem het en schenk.’

Ze moest gehoorzamen.

‘Mie, op onze gezondheid! Op de gezondheid van al degenen, die we ooit liefhadden!’

't Was dus ook op het heil van haar dood kindje.

Hij gebood:

‘Alles uit!’

Ze stieten aan, en goten in een teug den vollen inhoud naar binnen, of ze beiden, in een aanval van wanhoop, aan den jenever de vergetelheid hunner smart vroegen.

‘Schenk in, Mie, schenk in!.... Voor u en voor mij!.... Hoe hebben we zoo lang het fleschje vergeten!....’

Hij greep opnieuw vast, en ook zij moest het doen.

‘Steek uw glaasje bij. Mie, dat we nog eens klinken!’ riep hij uit. ‘'t Is nog de beste medicijn! Dat geneest, dat geneest! De kommer vliegt weg! Ik ben niet meer blind! De koekoek roept! Ze leven nog allen!

Ik sta aan 't werk! en gij!.... Ja, ja....'

Hij stamelde, doch hernam snel op luchtigen toon:

'Een blind man als ik, leeft van herinneringen, en, God zij geloofd, toen Melie zaliger aan mijn zijde zat, en ik nog mijn oogen had, dan heb ik mijn aandeel van schoone dagen gekregen! En waarom zou ik nu niet vroolijk zijn?'

Wild, of hij iemand uitdaagde, herhaalde hij:

'Ja, waarom nu niet meer?'

Ze staarde hem angstig aan.

'Waarom nu niet meer?' vroeg hij nog eens.

'Zeker, vader; 't is, of ge veel verdriet hebt. Vroeger kondt gij zoo zingen, en dan was alles hier.... alles zoo anders.... En nu zijt ge toch beter....'

De drank had als een diepe klaarte in haar geest geworpen; ze zag helder haar eigen ellende in, en een gevoel van medelijden met haar eigen lot zonk drukkend over haar neer. Duidelijk, smartend, stond het voor haar geest, dat ze niemand ter wereld had, niemand om er haar ziel aan uit te storten; en wijd en zijd niemand om te spreken over het lief kindje dat vroeger zoo met gansche ziel de armpjes

naar haar uitstrekte, en het blonde kroezelkopje tegen haar wang lei. En nu, wat ze nooit deed, ze durfde van haar eigen bestaan spreken:

‘Vader, ja, vroeger was het veel, veel beter. Ik gevoel soms iets, of ik hier een vreemde geworden ware. Toen ik voorheen thuiskwam, was mijn grootste geluk u te hooren zingen.... En nu, als ik nader kom, is het stil, en ik beef zoo, of ik telkens moest vreezen, u.... u niet meer in leven te vinden...’

Mie, schenk nog eens in,’ verzocht hij opgewonden. ‘Schenk ook in voor u. Dat zal ons heel pleizierig maken!’

Hij greep het glaasje, doch zette het voor zich neer; hij dacht een geluid in haar keel gehoord te hebben. Na een poos hernam hij, heel zacht;

‘Mie, kind, ik zal zingen! Alles is goed, alles is goed!’

En heel stil werd het, bang stil.

Jaak Gone wreef gedurig over den mond, of hij niet beginnen kon, en stelde opnieuw voor:

‘Dat we nog eens dronken, Mie?’

Ze voelde iets onuitlegbaars om zich heen, en vroeg:

‘Ja, vader, laat ons nog eens drinken.’

Ze koesterde een flauwe hoop, dat alles dan beter zou zijn.

Driemaal wilde hij de stem verheffen, doch telkens kon hij niet. Daar riep de koekoek elf uren, en toen dit gedaan was, strekte de blinde de handen uit, en ving aan met zingen.

Maar was dat zijn eigen stem wel? Zegden de woorden van het lied voorheen niet gansch iets anders? Het was nu een noodkreet, die opsteeg uit een verscheurd hart.

Hij wist, dat het zóó niet was, dat hij zingen moest, doch, hoe meer hij zich inspande om een anderen toon aan te slaan, hoe holler het werd.

Mie Gone zat daar met de samengewrongen handen op de knieën, en plots kon ze een klacht niet weerhouden. Dat hoorde de blinde, dat trof zijn zenuwen; hij balde de vuisten, bracht deze schokkend vooruit; zijn witte oogbollen stonden strak, al luider trachtte hij de onvaste, krijschende stem te verheften, en soms liep een zonderlinge kraai er tusschen; hij haalde diep adem uit een zwoegende, piepende borst, sloeg op de tafel, en riep van ‘rommel de bommel!’

Het meisje sprong op, greep hem vast, drukte hem tegen zich aan...

‘Och, vader, zing niet meer. Zing zóó niet. Zing nooit zóó meer. Ho, waarom hebt ge zóó gezongen?’

Hij liet machteloos het hoofd zinken, hijgde naar adem; dikke zweetdruppels liepen over zijn aangezicht; zijn trekken trilden onder het geweld, dat hij inspande om zijn smart te verbijten.

Hij richtte de gekromde gestalte op, en sprak met doffe stem:

‘Ik heb gezongen, ik ben weerom sterk! 't Zal weldra middag zijn, en dan gaan we samen aan tafel, en daarna... Ja, daarna zou ik gaarne een wandeling doen naar het kerkhof... Maar... maar, 't zal niet gaan... Neen, 't zal niet gaan... Daar is het nu, waar ik zoolang op gewacht heb... Daar is het nu... Zoo heb ik het verwacht, en daar is het nu... Ik dacht niet, dat het vandaag zou gekomen zijn...’

Hij mompelde die woorden voor zich heen, of Mie ze niet hoorde; hij scheen de koorts te hebben, en de hoeken van zijn mond trokken naar achter.

‘Vader, vader, wat doet ge?’ riep ze.

‘Wat zegt ge?... Hebt ge verdriet? Verbergt ge iets voor mij? Och, zeg het mij. Wat het ook zij, wij zullen er samen over spreken, en... elkander troosten... Zijn we twee menschen, die elkander niet vertrouwen? Spreek, dan zal alles veel beter gaan...

Hij luisterde, kwam tot besef van zijn toestand; hij wilde sterven zonder haar mede te deelen, dat hij het geheim harer ziel kende.

‘Ja,’ zuchte hij, ‘ja, kind.... Kom, vroeger laagt ge zoo dikwijls aan mij hart. Ge zijt er altijd zoo wel geweest! Kom.... Mijn moeder zaliger hield mij ook eens zóó, ik was wel twintig jaar oud, en ze gaf mij een appel! En we lachten plots beiden.... Ha, ha, ha.... Maar, dat is lang geleden.... Lang.... Kom, kind...’

Hij hield een arm om haar lenden, strekte den anderen uit, terwijl hij prevelde:

‘Ik word oud, kind.... Menschen, als ik, die veel alléén zitten, en stil wegtrekken... Ge moogt niet schreien, kind... Zulke menschen voelen het, wanneer het einde nadert. Mijn vader, ook mijn grootvader zijn zoo gestorven. Ik heb niet gedacht, dat het zoo nabij was.... Welnu.... Zij rustig, kind.... Als het weer volle

lente is, dan zult ge alléén zijn.... En ik scheid niet gaarne van u.... En als ik op uw verdriet denk.... Maar gij zult sterk zijn, niet waar?.... En na mijn vertrek, dan zult gij voortwerken, altijd braaf zijn, en, eer ge iets doet, op mij, op moeder denken.... En als ik weet, dat ge zoo zult handelen, dan zal ik rustig gaan.... En geen onkosten, kind, voor de begrafenis... Kom nu en dan eens zien naar de plaats, waar ik rust... Ja, de koekoek moet ik ook verlaten... De koekoek was goed, en al mijn fantaseeren was goed... En 't leven is toch heel kort, kind.... En, eer ik sterf, ik zeg het u nog eens, ge hebt alles ter wereld gedaan om mij gelukkig te maken, en ik weet dat ik hier een engel laat.... kind, zet u op de knieën... ik zegen u.... Leid mij terug naar bed.... Alles zal gauw gedaan zijn.... En 't is mijn hoop, dat ik hierna op u zal kunnen waken.... Laat den priester komen.... En Trees en haar man... en hun kinders....'

**

De doodkist was de deur uit. De blinde had het zoo in eens laten liggen, vroeger dan iemand het dacht. Trees en haar man waren

naar de begrafenis gekomen, verder ook eenige buren, en de straat stond vol wijven, kinders en schoelies om de kist te zien uitdragen. Mie had zachtjes-aan altijd voort geweend, tot de schoone Trees, ongeduldig, haar aanried al dat rumoer niet te maken.

Vooraan, achter den wagen, stapten de best gekleeden, tranen werden er niet vergoten, - de vrouwen gingen niet mee, - maar de schoonzoon, met een nieuwen overrok, die zag, hoe alles koud toeging, haalde den zakdoek uit en hield hem vòòr de oogen: zòò scheen het toch deftiger.

In de kerk was het spoedig afgeloopen. Op 't kerkhof viel er een koude, mottige regen. Slechts drie personen hadden den ontslapene tot daar vergezeld.

***

Twee dagen waren voorbij sedert de teraardebestelling. In het huisje bleef de geur heerschen van den oker, waarmede de gemeene kist geverfd was geweest.

Mie Gone bleef niet hier; ze ging op een kamertje wonen, want, alhoewel ze het anders aan vader gezeid had, er waren veel schulden.

Trees en haar man Charles waren gekomen, om te zien, wat er zooal voor hen mee te dragen viel; daarna werd de oud-kleerkooper geroepen, die het overige op een steekkarretje laadde. 't Geld was voor de schuldeischers.

Wat was het hier arm, ellendig, hol! Mie had een koffer behouden, ook het bed, waarin vader stierf, eenig huisraad, en den koekoek...

Nu zou ze vertrekken. In diep overwegen zat ze op het koffer neer. Ze vroeg zich af, wat ze nog meer hadde kunnen doen, dan hetgeen ze deed; ze beschuldigde zich van nalatigheid, en schreide. Waarom had ze den geneesheer niet gedwongen elken dag voort te blijven komen? En ook, waarom moest ze vader den laatsten Zondagmorgen jenever schenken? Ze zou veel beter gedaan hebben te bedelen om den armen zieke een flesch ouden wijn te verschaffen. Van ouden wijn zegt men zooveel goeds! Ze had jenever gegeven! Ze stelde zich haar vader voor, hoe hij daar, op zijn stok leunend, zijn vermagerd aangezicht versch geschoren, met zijn beste kleeren aan, bij het venster zat. Ze ontwaarde hem verder in de kist, zoo kalm, zoo vreeselijk kalm, de handen op de borst gevouwen, met een

geheimzinnigen, zachten lach om den mond, en toch met een smeeking in de half geloken oogen. In een gemeene kist had ze hem laten leggen! En op 't kerkhof, waar het koud was en regende, lag hij nu met die gevouwen handen, met dien lach...

Als het avond werd, zou men met een steekkarretje komen, en zou ze heentrekken. Soms dacht ze, dat ze zoo aanstonds haar vader zou zien binnentreden, het geklop van zijn stok hooren...

Ze knielde voor het koffer, opende dit, nam nog eens al de voorwerpen in de hand, die haar zooveel herinnerden. Och, ze zou zich de nagelen van de vingers werken om over den grond van het graf haars vaders te mogen beschikken; haar grootste genoegen zou voortaan zijn het dierbaar plekje te versieren.

Daar werd de deur opengeworpen, en een ruwe stem brabbelde eenige woorden.

Het meisje rees op, staarde den indringer aan. Het was Jan Marli! Ze kreet:

'Gij hier!... Gij!...'

'Ge zult mij toch zeker niet bijten?' spotte hij, en vloekte als naar gewoonte. 'En de heks ging weer opsteken zonder iets te laten

weten! En ze dacht, dat ik haar ditmaal niet meer zou gevonden hebben! 'k Wil verdoemd zijn, indien ze het niet dacht!... Bezie mij maar zóó niet!...'

'Weg!' gebood ze. 'Nu vrees ik niet meer!' Ze hield de handen in woede als aanvallensgereed. 'Weg, deugniet!'

Hij deinsde achteruit, zóó had hij haar nooit gezien.

'Doemnis!' brabbelde hij voor zich heen, 'men mag ze honderdmaal gehad hebben, die wijven, er komt toch een dag, dat het juist is, of men nooit soep uit haar teljoor gegeten had! Zeker is 't zóó; dat zei de Spons ook.'

Hij was daar een oogenblik bang geweest; hij stond in de deur, zoo, vóór de straat, voelde hij zich sterker. Hij grinnikte, wierp haar kwetsende namen naar het hoofd. O, hij kon het wel raden, om welke reden ze hem niet meer wilde: 't was, omdat ze iemand anders gevonden had, iemand met geld; voorzeker, voorzeker... 'O, gij vervloekte slet, doe mij nu toch niet gelooven, dat ik de eerste geweest ben.'

Hij hield de deur half gesloten, en toonde

slechts zijn leelijk aangezicht, dat als met bruine vlekken doorbrand was; het was een terugstootend, verdierlijkt aangezicht, waarop men iets terugvond van den bedelaar en den bandiet.

Mie Gone staarde hem aan vol afgrijzen, en dacht, dat hij vroeger toch zóó niet was....

Hij vervolgde onder vloeken en verwenschingen:

'Heeft de oude het u heel vriendelijk verteld, wat ik hem gezegd heb?'

Hij las in haar oogen, dat ze hem niet begreep.

'Heeft de blinde gezwegen?' vroeg hij. 'Ik ben hier tweemaal gekomen, tweemaal, eer hij optrok.... Ik wachtte telkens, tot gij er niet waart....'

Zijn taal werd ruwer en ruwer; hij spotte met haar huidige eerlijkheid; beweerde, dat ze zich zelf aangeboden had, toen hij haar nam... En nu was ze fier geworden, wilde Marli niet meer kennen....

Jammer. dat ze het bakkes van den blinde niet gezien had! En nu vertelde de Slinger het tooneel met den straatlooper en den geboorteakt.

'Ik heb het hem gezegd, dat zijn proper

dochter mij niet meer wil, daar ze een oude, een rijke heeft, die 't geld weggooit. Hoe zou ze anders een kind onderhouden hebben, en daarbij nog dien blinden gek?... He, he, ge kondt wel jenever koopen en meer ook. En hadt ge naar mij geluisterd, en mij nu en dan iets in de hand geduwd, dan zou ik veel door de vingers gezien hebben. Neem eens het fleschje, en kijk, of er niets meer in is voor Jan: hij zal het niet laten verloren gaan.'

Mie Gone naderde stapje voor stapje de deur, en stak ze zachtjes toe. Marli was achteruitgeweken, verzette er zich niet tegen; hij wist niet recht, wat ze voornemens was. Het meisje bleef tegen de deur leunen, zakte er langs neer tot op den vloer.

De Slinger keek door het venster, doch ontwaarde haar niet. Hij veronderstelde, dat ze zich verborg om hem een slag te geven, indien hij binnentrad, stak de handen in de zakken en trok fluitend heen.

III

Wanne, de vrouw van den Slinger, stiet een vreeselijken hulpschreeuw uit, waarna ze razend kreet:

‘Op mijn verdoemenis, ge zult het niet hebben!’

Ze trachtte te vergeefs haar pols uit zijn ijzersterke vuist te wringen, kromde haar lichaam, werd voorwaarts gerukt, sprong weg, snokte hem op haar beurt nader, boog zich rechts en links in krampachtige bewegingen, en luid vloog de adem uit haar overspannen longen. Roode lijnen aderden haar uitpuilende oogen; ze sloeg de vrije hand, als met een klauw, naar zijn aangezicht, waarna hij met een ratelende vermaledijding haar aan de borst

wilde vastgrijpen; slechts haar afgedragen lijfje en hemd had hij vast, met woesten ruk scheurde hij alles weg, zoodat ze daar half naakt stond. De worsteling herbegon met een dwaas springen, een uitzinnig geholderdebolder over den ellendigen zoldervloer; hij wierp haar met den rug tegen den muur, waarna ze een zonderling gekraai liet hooren, en een stond naar adem hijgde, maar sterker sloot zich haar mager vuist, of elke vinger een metalen schroef ware geweest. De lage deur, die toegang gaf tot den zolder, werd met een gekrijsch geopend, en een jongentje van een achttal jaren, een arme bultenaar, kwam angstvol nadergeslopen; de man zag het knaapje woedend aan, en deed er een vreeselijken schop naar. De kleine verdween sidderend. Een wijl blikten de twee strijdenden elkander in de ontstoken oogen, alsof ze zochten elkanders inzichten te raden; plots blies de kerel met luider gesnork door den neus; ze dacht, dat hij haar wellicht op den grond wou slingeren, doch hij rukte noch wrong meer, lei zijn linkerarm op haar kop, of hij dezen wou breken; er kraakte werkelijk iets, en er rolde een gouden tienfrankstuk over den vloer; hij liet haar snel

los.... Met een smartkreet stortte zij neer; hij had den arm der vrouw met schrikkelijk geweld willen omplooien, en die arm hing nu beweegloos aan haar zijde. En toen hij het goudstukje opraapte, sprong ze recht, alle pijn vergetende, doch daar ontving ze op de slapen een wel gerichten slag, zoodat ze suizebollend tot in den hoek struikelde. Ze had gezworen, dat hij ditmaal, zij levend, het geld niet zou hebben, en hij zegevierde! Ze stond daar met open mond, in gebogen houding, als een wild dier op het punt een wanhopigen sprong te wagen. Er verbreidde zich echter over haar aangezicht een vreeslijke uitdrukking, er op gelegd door al wat het gevoelen van onmacht bij woedende wraakzucht voortbrengen kan...

De deur viel toe. Marli de Slinger was henen, en zijn armzalige lotgenoote bleef alleen.

De ellendeling had gansch de week gelanterfant, en nu zijn vrouw met haar loon thuiskwam, had hij er zich meester van gemaakt.

't Was hier een poover verblijf onder de dakpannen; de plaats diende tot keuken en tevens tot slaapkamer voor de ouders; de bloote zolder er nevens was het nachtverblijf der twee kinders, een nachtverblijf, waarin de moeder

deelde, als er al te hevige tooneelen waren gespeeld geworden.

Weinig meubels waren er in die keuken, bitter weinig, en nu lag het Leuvensch stoofje op den stroozak, nevens eenige verbrijzelde teljooren en een gebroken stoel. Hoe dikwijls had ze vernield huisraad vervangen! Waartoe had dit gediend? Dikwerf had ze zich het een of ander aangeschaft, dat hier een weinig vroolijkheid kon brengen, en wat was er telkens gebeurd! Zwarter werd meer en meer de toekomst!

De vrouw viel weer op de knieën; haar rechterarm bleef roerloos nevens haar lichaam hangen, en met de kneukels der linkerhand steunde ze zich op den vloer om niet gansch neer te storten; een ondertand neep haar bovenlip ten bloede, en trillingen voeren bijwijlen over haar aangezicht.

Eindelijk richtte ze zich op, keek, alsof ze uit een droom ontwaakte, en werktuigelijk sloeg ze zich een doek om de naakte borst; ze sloop door de lage deur, en kwam op den zolder.

Op een vuilen stroozak zaten twee kinders met door schrik uitgezette oogen; het oudste

had niets aan het lijf dan een gelapt broekje en een te groot gescheurd hemd; met de knokelige bloote armpjes hield hij een driejarig zusje, - een blondkopje met blauwe kijkers, - op de borst geklemd.

En toen de kleine bultenaar zijn moeder zag, vulden zich zijn oogen met tranen, die langzaam over zijn bleeke wangen rolden; hij liet geen gekerm hooren, niets dan een onderdrukt, dof geluid. Voorzichtig wendde het jongentje het aangezicht van zijn zustertje naar zich toe, en wees dan, met ondervragenden blik, naar den afhangenden arm der moeder

Ze glimlachte zonderling, geruststellend, ging tot een hoek van den zolder, hief met geweld een plank uit den vloer, en haalde er eenige kopermunt van onder, Ze zette zich nevens de kinders op den stroozak neer, en terwijl ze het geld in haar voorschoot liet rinkelen, sprak ze haar kleinen aan. Samen zouden ze voortaan gelukkig zijn; zoo aanstonds ging ze lekkergoed koopen, en vader zou nooit nog moeder slaan; ja, samen zouden ze naar een land trekken waar het alle dagen kermis is, waar suikeren bloemen bloeien, en de kinders vleugels hebben...

***

Het is een ellendig straatje, waar allerlei nering in gedreven wordt, heel kleine nering, waar schier achter elk benedenvenster een flesch pronkt om aan te duiden, dat men binnen jenever verkoopt; de muren worden er dag en nacht doorwroet door allerlei ongedierte, en buiten is het een walgelijk gekrioel en geploeter van menschen-uitschot. In de poorten, die toegang verschaffen tot pestreukachtige zakstraatjes, tuischen, met gevloek en getier, jonge schavuiten; de vuile petten zijn zoo diep mogelijk over bleeke, gele aangezichten getrokken, aangezichten, gemerkt door ondeugd, vol zwijnachtige onbeschaamdheid, die uit oogen en mond spat; jeugdige ‘goelen’ dweilen, met breiwerk in de hand, het straatje af, en wachten op den avond; sterke kerels, zonder vast bestaan, met over elkander geslagen armen, tegen den muur geleund, keeren den langen dag de tabakspruim om in den mond, verlaten soms hun gemakkelijke houding om de naaste deur binnen te draaien, en wat sterken drank door de keel te gieten; vrouwen, half aangekleed, staan overal, met

groote kinnebak-beweging te babbelen, te tateren en te schateren; of zitten neergehurkt op den kant van het smal trottoir, of strekken zich lam en lui half uit op den grond; kleine kinders zijn er genoeg: op den schoot, tusschen armen, tusschen beenen, of ze rollen als groote vetbollen over de steenen. Ja, het is er een over-elkander-kruipen van onhebbelijke wezens hun ongezonde krochten ontweken. Op den hoek staat de mosselvent, die zijn koopwaar gulzig laat inslokken door twee kolendragers, die het overblijfsel van hun roes van den vorigen dag zoeken te verdrijven. Nu en dan rolt en rotst, met dreunend geschok en wild slaan, klingelen en rinkelen, een brouwerswagen door het gekrioel, en de voerder op den bok legt de zweep over de paarden, dondert er woester door, of hij gezworen heeft zooveel gespuis mogelijk onder de zware wielen te verpletteren....

In een kroegje klinkt de muziek van een handharmonica; de onzindelijke, geborsten ruiten der deur zijn hier en daar met stopverf beplakt; voor het venster hangt een dicht gesloten gordijn in verschoten groene stof; het is een akelig huis, terugstootend, of het

met puisten van melaatschheid ware overdekt...

In het woelig straatje treedt op dit oogenblik de vrouw van den Slinger te voorschijn van achter een steekkar met flesschen beladen. Op den boord van het trottoir zit een wijf met bloote, opgespannen borst haar kind te zoogen; de naderende wijst ondervragend naar de krocht met de muziek, waarna de ander haar lamlendig aanziet, of ze inwendig denkt:

'Dat zal weer een standje geven!'

Op slependen toon, dood onverschillig mompelt ze:

'Hij is er weer, natuurlijk!'

De lotgenoote van Marli opent snel de deur, komt in de kleine plaats waar een warme, vuile geur heerscht; de harmonicaspeler begeleidt zich zelf bij den dwazen dans, welken hij alléén te midden van het vertrek uitvoert, onder de streelende bewondering van de lodderlijke slons, die met de armen op de schenktafel geleund ligt; de wilde haarlokken zijn over haar schitterende oogen gezonken, en ze laat de witte wolfstanden zien.

In een hoek zit Marli, met de lange beenen over elkander geslagen, dicht nevens een ruig schepsel, wellicht de zuster van de ander deerne.

De muziek verstomt.

Het binnengetreden wijf plaats de linkerhand op de heup, - haar rechterarm hangt machteloos neer, - staart een wijl met woedende blikken naar het zittende paar, en valt weldra uit in snijdende, gillende taal... Ze ontmaskert hem, schildert hem af, in vette kleuren, als den gemeenste onder de gemeenen...

En voor de deur klinkt weldra het gejoel, gelach en gejuich der bijgestroomde schoelies, die de zaak uiterst prettig vinden, en eene der deernen beletten de deur te sluiten.

Op dezen stond verheft zich de waarschuwende kreet: ‘De politie!’ al is ook nergens een uniform te zien.

Marli, die daar knarsetandend gezeten heeft, doch zich hier deftig wil houden - zoo denkt hij - richt zich op, nadert zijn terugwijkende vrouw, en blaast haar toe door de tanden:

‘Nu hebt ge lang genoeg geleefd!.... Ge kent mij: nu hebt ge lang genoeg geleefd!’

Ze lacht schril, wendt hem zeker lichaamsdeel toe, en slaat er op met de vlakke linkerhand; ze verlaat het huis, baant zich een weg door de jubelende tronies, zonder iets of iemand aan te zien, en grommelt:

‘Dat hij maar voor de laatste maal kermis houde met mijn geld.... Vóór middernacht komt hij weeral niet thuis, maar dan zal de kat op de koorde dansen!.... Op mijn zaligheid, dan zal de kat op de koorde dansen!’

En zij, in wier hart schier nooit een glim van poëzie drong, ze vond roerende woorden, toen ze aan haar arme kinders sprak over de verre reis welke ze samen zouden ondernemen, naar het onbekende land, waar geen lijden meer is. Ze had lekkergoed aan de kleinen gegeven, en ze moesten vroeg inslapen want voor den morgen nog zou men zich op weg begeven. En de moeder had meer dan eens op het gelaat van haar gebocheld zoontje gelezen, dat hij wellicht alles maar al te wel begreep. Hij zag, dat haar arm afhing, en wist, dat er voor haar en voor hem immer ellende zou wezen. Gisteren had zijn vader hem geslagen, eergisteren ook, en elken dag. En vader beweerde altijd, dat die bultenaar zijn kind niet kon zijn!.... Eens zei de moeder:

‘Deugniet, ik zou u moeten aanklagen: 't is uw schuld, dat de jongen mismaakt is; dat hebt ge gedaan, toen ge mij met het kind over de kookkachel hebt geworpen!’

En wat had de kleine nog vernomen?

‘Den eenen of den anderen dag vermoordt hij mij!’

Hoe spotten de straatjongens met den armen, slecht gekleeden bultenaar, als hij zich op straat vertoonde; wat zou het wezen, als men hem in het aangezicht zou kunnen spuwen, dat zijn vader een moordenaar was!...

Hij moest nu slapen, en daarom hield hij de oogen gesloten; zijn moeder was geruchteloos binnengekomen, en had alle openingen toegemaakt. O, dat verstond hij zoo goed: een oud man had zich hier, in ditzelfde hokje, weken geleden, gezelfmoord met houtskolendamp, en iedereen zei, dat hij nu gelukkiger was.

De vrouw van Marli was terug op het zijvertrekje gegaan, en zat er roerloos voor zich uit te staren. Hoe gaarne zou de knaap haar gezegd hebben: ‘Moeder, ik weet alles; maak de kolen gereed, doch laat mij nevens u zitten, uw hand vasthouden!’ Dit kon niet, want zijn zusje sliep op zijn borst, en hij mocht haar niet wakker maken...

Zij, 't wijf van den Slinger, heeft een klacht ingediend bij het gerecht, heeft zelfs een briefje

ontvangen voor het hospitaal. Och, wees gerust, ze zal algauw genezen zijn: wacht maar! Morgen moet haar man onderhoord worden; leefde ze dan nog, alleen om de aanklacht zou hij haar doodslaan!

***

Wat genot had ze met den Slinger gevonden?

Had ze hem ooit bemind?

Ja, ze hadden samen gevrijd! Veel sprak hij niet, tenzij, dat een man moet braaf en naarstig zijn, voor het huisgezin zorgen, en ander zaken meer in dien aard. Gingen ze samen uit, dan keek hij zoo bedeesd mogelijk, en alles, wat ze zei, was goed. Nochtans bleef ze hem meer dan eens verstomd aanstaren, telkens, als zij in zijn oog die uitdrukking zag schitteren, welke ze later maar al te goed leerde kennen. Wat had de huichelaar zich geweld aangedaan om zijn binnenste niet te verraden! In de lente, op een Zondag, gingen ze samen naar het Soniënbosch, kwamen er op een eenzame plaats.... Plots greep hij haar vast, met een ruk lag ze op den grond!... Wat bleef er haar over, toen zoo iets gebeurd was, dan met hem in den echt te treden....

Onder zijn brutaliteit had ze zich klein gevonden, had zelfs bewondering gevoeld, en die bewondering had ook al haar liefde uitgemaakt. In het ouderlijk huis had ze niets dan ellende gekend, weinig anders gehoord dan schreeuwen, tieren en vloeken, doch, hoe ruw ze ook opgebracht was, nooit had ze daarna nog met Marli, vóór het huwelijk, alléén willen zijn. Wie weet, of hij anders van trouwen wel zou gesproken hebben? Gedurende de eerste dagen van hun huwelijk handelde hij als een onverzadelijk beest, tot hij op zekeren dag, na een vreeselijke driftvoldoening, haar onverwachts een slag gaf; ze wist niet waarom; den volgenden dag ging hij op zwier, en ving een leven aan van luiaardij en uitspatting. Ze wist zoo goed, dat ze voor hem niets meer was... Er kwam een kindje, en er zonk iets almachtig teeders in haar hart...

Hij liep gedurig ander vrouwen achterna: eens, ongeveer drie jaar geleden, volgde ze hem in 't geheim, zag hem met een meisje. Weken later trof ze op straat de uitverkorene van Marli aan, greep haar woedend vast, deed een oploop ontstaan om het bevend schepsel, doch plots kreeg ze medelijden, en sprak:

‘Alla, kom mee! Ge wilt me mijn man afnemen, wat hebt ge te zeggen?’

Doch de ander schreide nu bitter, kon geen woord uiten, zoodat Marli's vrouw, ten einde geduld, afscheid nam met de woorden:

‘Loop naar den duivel, indien ge niet spreken kunt... Zeg hem maar niet, wat er voorviel, anders...’

Verleden jaar ontmoette zij nog eens het meisje, dat nu een blinden man leidde...

***

Ze zat roerloos voor zich te staren. Marli had nooit lijden, nooit verdriet gekend, en zij!... Wat mocht ze nog hopen? En ontvluchtte ze hem, voorzeker zou de booswicht haar terugvinden. Ze kende hem al te goed! Ze wilde niet blijven zwoegen voor dat onmensch. En wat ellendig lot wachtte er haar kinders niet! Zie, als het lichtstreepje, dat door het dakvenster valt, den gebroken stoel bereikt, dan zal ze de kolen laten branden, zich nevens haar kinders leggen... Ho, hij zal hier niemand meer slaan, geen zuur gewonnen geld meer ontrooven...

Er verhief zich een klimmend gestommel op de trap; er werd aangeklopt, en meteen kwam

een buiten-adem-geloopen wijf binnen, kreet:

‘Verschiet maar niet... Hij is dood!... De Slinger is dood!...’

Marli's vrouw wendde zich naar de deur van de kinderkamer, misschien om juichend iets te melden, doch ze weerhield zich en vroeg:

‘Dat is niet waar, he?’

***

Marli is volgezopen, bezit slechts nog wat koperen munt, heeft het zoo laf ontwrongen geld weggeworpen voor drank en vrouwen. Voor den avond zit hij met twee ander bedronken kerels op een bank van den buitensingel. Met poozen blaast de wind zachtjes zingend door het plots ontwaakt, wemelend gebladerte; over het water der vaart vloeit een gestraal en geflonker, dat in een nevelig blauw, met goud doorweven, verloren loopt onder de rijke kleurenspeling in de licht bewolkte lucht. Nog nooit heeft ons drietal, heffe des volks, zoo iets een oogslag gegund, en ze doen het nu nog minder. De drank is meester, kan hen tot alle daden aanzetten, maar niets edels in de ziel laten ontgloeien. Ze grinniken en vloeken, zwetsen en pochen; steeds zaniken ze weer,

er is niets ter wereld, wat ze niet kunnen, waarvoor ze zouden achteruitwijken... Het wild vuur in hun oog getuigt, dat reeds lang de rede bij hen niet meer spreekt.

Een wendt zich tot Marli:

'Gij, Slinger, wat zoudt gij durven! Kijk, hier is de laatste halve frank van mijn verdoemd weekgeld; leg er zooveel bij, en dan zal ik u iets voorstellen.... We zullen zien, wie alles krijgt.'

'Wat zijt ge voornemens, Scheef Geraamte?'

'Schiet maar bij, Slinger. De Spons zal den pot bewaren; ik wil weten, hoelang ge nog zult snoeven. Die wint, drinkt een frank jenever bij Katrien!'

Marli wroet in den zak, vindt eindelijk de noodige stuivers, verders niets meer dan eenige ellendige centen; een vermaledijding ontrolt zijn mond: daar ligt doodsbedreiging in voor zijn vrouw. Op haar wreekt hij alles.

Het Scheef Geraamte duwt het geld in de hand van de Spons, wendt zich woest om; zijn oog schittert voort, het speeksel vormt schuim op zijn blauwe lippen; hij herneemt:

'Daar is de vaart. Die er eerst door is, heeft het geld.... Dat durft ge niet!'

‘Niet durven! Zeg dat niet, Scheeve, of....’

‘Zoo veel praat niet, Slinger. Zijt gij gereed?.... Ja?.... Een, twee, drie!’

En eer de smoordronken Spons goed begrijpt, wat er gaande is, springen de twee makkers op; Marli, niettegenstaande de nevels van den drank, wipt met een zwaai over de ijzeren leuning bij het water; de andere, voor niets achteruitdeinzend, volgt hem hierin na, al gaat het moeilijk: hij bezit schier geen spieren, en heeft alle moeite om zijn mager been over de balie te krijgen; hij valt aan de overzijde op de handen neer. Marli wendt zich om met een spottend gegrinnik; beiden zijn bij den boord, - de eene recht, de andere kruipend, - en storten samen met luiden plof in 't water....

De Spons grommelt ondertusschen een liedje, en kijkt rond in welk jeneverhuis hij de twee mannen zal afwachten.

En lieden, van weerszijden de vaart, blijven verrast staan, zien twee lichamen in de diepte verdwijnen, en een beklemmend lange tijd verstrijkt, eer er zich iets anders vertoont, dan de breede kringen, die, van twee verschillende punten uitgaande, elkander bekampen, en met zacht geklots tegen de boorden komen

sterven. Nieuwere, rollend verbreedende kringen worden gevormd: een aangezicht is aan de oppervlakte verschenen, verdwijnt, bij het klinken van een kreet door zwalpend water versmacht: het volgend oogenblik steekt zich een hand boven, gekromd als een grijpende klauw, duikt weg..... Het gevoel van den omzwervenden dood trilt door de aanschouwers; snel maakt zich de overtuiging van allen meester, dat twee menschenlevens op het spel staan.

Eindelijk werpen twee mannen zich in de vaart. Ademloos ziet de menigte toe; er wordt geroepen en gewezen, en niemand schijnt de echte plaats te kennen, waar er moet gezocht worden. Vrouwen kijken toe met starre oogen, en zij, die geweldige aandoeningen zoeken vinden ze hier: niet een der twee dronkaards zal nog levend boven gehaald worden. Tien minuten zijn reeds verstreken; nu verheft er zich van de kanten der vaart een gemurmel, dat in een gedempt gejuich overgaat, en heviger wordt er onder de menigte gestooten en geduwd. Een zwart pak is opgehaald, half uit het water geheschen, wordt naar den kant gedreven, en op het droge gebracht, aanstonds omringd door het zich verdringend, toegapend volk. 't Is

het Scheef Geraamte. De doodstrijd heeft zijn armen zoo diep mogelijk naar onder gestoken; de schouders schijnen afgezakt; de kop hangt op de borst, doch de vreeselijk open oogen zijn pijnlijk scherp naar boven gericht; in elken trek van het aangezicht leest men: ‘'t Is sterven!.... Ik geef het op!’....

Daar komt een geneesheer bij; de armen worden in een ander richting geplooid, de kleederen opengerukt, maar 't is voor alles te laat... Weg, daar is men met het doodenkarretje; de verdronkene wordt opgetild, binnengeschoven. ‘Klak!’ het deurtje toe, en in galop gaat het voorwaarts. De straatbengels snellen het rijtuigje achterna; ze willen den doode op den blauwen steen zien liggen, verkiezen dat schouwspel boven het zoeken naar een tweeden drenkeling. En wie weet, of er een tweede is....

De redders hebben het water verlaten. Daar zijn nu de stadsknechten, die met lange haken zoeken. En nog steeds groeit de menigte aan, wisselt kwinkslagen of bitsige woorden. Er wordt iets opgetrokken! 't Is een ijzeren emmer. Zoo iets stemt de aanschouwers vroolijk. Nu wat anders: een versleten laarsje! 't Wordt prettig! En de Spons vertelt, dat niet een der

twee kon zwemmen. Hij heeft hun gezegd: ‘Jongens, doet het niet: 't zijn vodderijen!’ En de Spons gaat nog een borrel drinken, met het geld der verdronkenen, om zijn ontroering weg te spoelen, beweert hij.... Een ‘Ha!’ stijgt op van de twee oevers; een der stadsknechten heeft den verdronkene vast aan den haak. Zie het mager, geel, leelijk aangezicht, dat zich een oogenblik vertoont tusschen de vuile bakkebaarden! Mannen schieten toe, slaan de helpende hand aan den haak; nu heeft het ijzer de linker broekspijp vast: men zal langs den hoogen vaartmuur het lijk optrekken; daar hangt het met een been kaarsrecht opwaarts, het ander zakt neer, als het vingeroog eener ongesloten schaar.

En ginder komt Wanne, de vrouw van Marli - die haar kleine aan een burin toevertrouwde - aangeloopen met haar vriendin; deze wijst van ver naar het lichaam, dat omhoog geheschen wordt, en spreekt:

‘Ze hebben hem, mijn kind, ze hebben hem!.... Kom, we zullen er maar eerst een druppel op zetten, en daarna gaan we naar het doodenhuisje!’

Iets later staan de vrouwen voor het klein

gebouw, waar men de drenkelingen achter groote ruiten onder de waterkraan neerlegt; de deur blijft gesloten, de gapers trekken weldra henen, en overal klinkt het vol teleurstelling:

‘Ze zijn reeds herkend!’

En zij, die pas weduwe is, spreekt:

‘Nu het varken dood is, geloof ik waarlijk, dat ik niets meer te wenschen over heb! Als ik werk, zal het toch voor geen versteenden zatlap zijn!’

‘Och mensch, ze drinken allen, maar hij was er nog een hoerenjager bij!.... Zie wel uit uwe oogen, eer ge een anderen neemt!’

***

Een jaar reeds was de Slinger dood.

Mie Gone zocht een kamertje. En onder het rondkuieren ontmoette ze een vrouw, met twee kinders, die haar aanklampte.

‘Kent ge mij nog?’

‘Ja, ge zijt de vrouw van Marli.’

‘Zijn weduwe!.... Ja, Goddank, zijn weduwe! Hij is verdronken, wist ge dat niet? Dit zijn de twee kinders.... Zie, wat sukkelaars!’

Waarlijk, ze mocht haar kroost toonen, als voorbeeld van menschelijke ellende. Het jongste, mager en teer, met armoedig haar, en met zonderling lichtende oogen, waar uitputting in gloorde, had voorzeker een stijven hals, want het hield steeds het hoofd op zijde: de kleine bultenaar, ineengedrongen, op zwakke beentjes, hief zijn gezichtje, bleek en lief, tot Mie Gone op, of hij smeekend wou vragen:

‘Zeg aan moeder toch niet, dat we er zoo ellendig uitzien.’

Het goede meisje voelde zich geroerd, boog zich, kuste dat uitschot.

De weduwe hernam stil:

‘Ge hebt ook met hem gevrijd, niet waar? Hij heeft mij gezegd, dat gij een kind van hem hadt. Is het groot en kloek, of is het dood?’

Mie Gone scheen plots hetzelfde meisje niet meer; vol schrik keek ze de weduwe aan, trok deze achteruit, en sprak:

‘'t Is overreden door een brouwerswagen.... Ik ga in de huizen der burgers werken, en niemand weet, dat ik een kind heb gehad.... Zeg niet, dat ik hem gekend heb.... Hij is

ook de schuld van vaders dood.... Och, had ik hem maar nooit ontmoet!....'

De andere morde stil op ingehouden toon:

'Moest hij leven om zulke kinders voort te brengen, de zatlap!.... En toch hebben ze een lief gezicht, niet waar?.... Ik was schoon, toen ik nog jong was.'

Ze stapten een wijl sprakeloos nevens elkander voort, terwijl de kinders volgden; dan wilde Mie afscheid nemen, om, zooals ze het zei, een verblijf te zoeken. In het huis, waar de weduwe een zolderkamertje bewoonde, was er iets te huur, dat haar juist zou schikken; de vrouw klaagde zoo bitter over haar rampzalig lot, en spiegelde zoo schoon voor, hoe ze elkander zouden bijstaan.... De kleine bultenaar zag biddend tot Mie Gone op, en sprak:

'Och, ja, kom, moeder zal zoo blij zijn!....'

En Mie ging er wonen door medelijden gedreven.

Dagen later was het er heel droevig op het zolderkamertje. Het kleine meisje was ziek. Mie en de weduwe waren voor het dagelijks brood moeten uitgaan. De armendokter was gekomen, had gezegd, dat het niets was.

Voor kloeke of rijke kinders ware het misschien niets geweest.... En, in de afwezigheid der twee vrouwen, zou de bultenaar goed oppassen, elk uur een lepel geven....

Toen de vrouwen samen thuis kwamen, zat de bultenaar op den stroozak geknield, met gevouwen handen, had alles op de kamer zooveel mogelijk een feestelijk uitzicht gegeven, en in een gebroken flesch een eindje kaars te branden gezet. Hij zat op de knieën, en de vrouwen zagen al dadelijk, dat op den stroozak een lijkje lag. De weduwe stortte kermend toe, omhelsde koortsig het doode wicht. Waarom moest God het haar ontnemen? Ander vrouwen zijn gelukkig, als de ziekte een vretenden worm weghaalt! En juist hier, hier moest zoo iets voorvallen! En Marli, de hond, is dood! Heeft hij geleden, als het kind ter wereld kwam? Hij is verdronken, doch heeft nooit verdriet gekend! Vervloeking!....'

De bultenaar had vroeger reeds zien sterven; hij liet streelend de hand over den arm zijner moeder gaan, en sprak zacht:

'Ik zag, dat het met Mieken gedaan was; ik heb haar verteld van het land, waar suikeren

bergen zijn, en zoo groote gouden appels.... en waar men altijd eet.... En ik heb aan Mieken beloofd, moeder, dat ge niet schreien zult.... En nu moogt ge het niet doen; neen, ge moogt niet!'

***

't Is herfst en Zondag morgen.

Mie Gone heeft een boodschap verricht. spoedt zich snel huiswaarts, want het gaat met den kleinen bultenaar op zijn beurt niet goed.

Zijn fonkelend brein heeft de laatste olie in het klein lampje verbrand.

Elken Zondagvoormiddag begeeft de weduwe zich naar een burgershuis om er een drietal uren te werken; Mie Gone heeft beloofd ondertusschen bij den kranke te blijven.

Terwijl het meisje zich huiswaarts spoedt, zit de weduwe bij haar zoontje, en fluistert:

'Ge moogt niet zeggen, dat ge bij Mieken gaat. Ge moogt mij alléén niet laten. Ik ben een arme sloor, en heb slechts u op de wereld.'

'Ge zult bij ons komen, moeder.'

'Neen, kind, ik wil nog niet. Hoor.... Ge weet, wat de dokter zei: "'k Heb nog nooit zoo een verstandig kind gezien!" Iedereen

zegt, dat ge zoo verstandig kunt spreken.... En ik zal de vingers van mijn handen werken, en ge zult rijk, rijk worden! Ge zult een hoogen hoed dragen, als de heeren.... En gaan wandelen.... Zoo heel traag met een stok met een zilveren appel in de hand.... En een cigaar in den mond!... Ge zult dan bij mij niet meer wonen; en zoo alle maanden eens komt ge mij goeden dag wenschen.... Ge zult zeggen: “Moeder, nu ben ik een heer, en dat hebt gij gedaan met de vingers van uw handen krom te werken!” Dit zal niemand moeten weten, als gij het maar niet vergeet, en gij me nu en dan eens zegt: “Gij, ge zijt toch altijd nog mijn moeder!” Gisteren ging ik de kamerhuur betalen, 'k was een week ten achter, en 'k moest in het bureel.... En daar stond een heer, die aan al de anderen zei, wat ze doen moesten, en 'k dacht zoo: “Dat zal mijn jongen ook worden!” Neen, neen, ge zult nog bij Mieke niet gaan...’

‘Moeder, het is voorzeker ginder toch beter!’

Hij bracht de magere hand aan de borst, en hernam met doffe stem:

‘Zoo bevangen!.... Neen, moeder, ge moogt

zóó voor mij niet werken. Ik zou het voor u doen, indien ik nog leven kon.... En.... laat het mij u zeggen, laat mij spreken.... Denkt ge niet, moeder, dat vader ginder boven gansch anders zal zijn?.... Dat hij zal zeggen: ‘Jongen, ik heb u zoo dikwijls geschopt en geslagen, en die bult, 't is mijn fout, maar ik wist niet, wat ik deed, 't was van het drinken.... Hoe gaat het met moeder?.... Heeft moeder geen complimenten laten doen?... En ik zal ze hem doen, niet waar?....’

‘Zwijg, jongen, zwijg, ge moogt niet sterven.... Ge moogt niet toegeven... Gisteren betaalde ik de huur.... En gingt ge nu voort, 'k zou zelfs de doodkist niet kunnen betalen.’

Stilletjes werd de deur geopend.

Mie Gone trad binnen, zei aan de weduwe, dat het tijd was te vertrekken. De droeve moeder, die alles vergeten had, verschrikte, omhelsde haar kind, stond op, keerde terug om het nogmaals te kussen, en sprak nu:

‘Mie, ge zult er goed voor zorgen, niet waar?’

Ze kwam nog eens weer:

‘Jongen, jongen, houd u kloek.... Mie, vindt ge hem slechter?’

En de knaap, die reeds zooveel gehoord, zooveel gezien, zooveel geleden had, prevelde:

‘'k Ben beter, moeder, 'k ben beter.... Ga gerust voort, moeder.’

Met gebroken hart vertrok de ongelukkige, en toen haar voetstap op de trap weggestorven was, en Mie den stroozak naderde, zag ze plotseling, hoe de bultenaar daar ineengezonken lag, of de dood over hem reeds ware gegaan.

Hij hief de schier machtelooze hand op, glimlachte, en verzocht:

‘Steek iets onder mij.... en.... 't venstertje open....’

En daarna: ‘Mie, hebt ge geld?’

‘Ja, kind.’

‘Moeder heeft er geen meer.... Zoudt gij haar genoeg willen leenen om de kist te betalen.... Mijn ziekte, en die van Mieken, heeft veel gekost.... Nu zal het wel beter gaan....’

En de knaap vertelde, als een bejaard man, met onderbroken woorden, waarom het beter was te sterven.

‘Ik ben ook nog eenige dagen naar school geweest, toen ik eens nieuwe kleeren had.... De meester zei, dat een leelijke rups een schoone vlinder wordt... De jongens hadden met mij

gespot... En hij heeft dan zoo iets gelezen, dat ik niet goed verstond, maar ik begreep er toch een weinig van... Dat elk dier een moeder heeft... en haar liefde...'

Hij prevelde weldra onverstaanbare woorden, en eer Wanne terug was, had hij de lange reis aangevangen...

Als het uur aanbreekt, dat de tong stijf wordt, dat de voeten koud worden, en de handen, als om zich aan iets vast te klampen, plooitjes in de dekens maken, dan had de arme bultenaar gestameld:

'Moeder mag niet schreien... Zwijg... Overal zoo'n licht, zoo'n licht!...'

Schier onmerkbaar hief zich een handje op, of het door iets onzichtbaar zweefde, en... 't was gedaan...

Toen de weduwe verscheen, kon ze niet tot bedaren komen.

Mie Gone sprak:

'Och, denk zoo niet... Ongelukken vallen overal voor... Deze doen het meest pijn, die door ons eigen toedoen gebeuren... Gij zijt in niets schuldig aan den dood van uw armen martelaar... Van alles, wat er op mij gevallen is, ben ik de schuld!...'

IV

De kinders van Wanne, de weduwe van den Slinger, waren dood; Mie Gone was droef, heel diep; er had in haar ziel een steeds weer ontluikende droom geleefd: moeder zijn, lievelingen bezitten, ze mogen beminnen in 't aanschijn der menschen, een huiselijken haard hebben, bevolkt met wezens, de hare; de groote maaier was gekomen, alles was weg, alles, zelfs de hoop, dat er nog iets kon opbloemen. Mie keek plots nuchter om zich heen: de moeder der gestorven kleinen was nu nog slechts een gemeen wijf, waarover Jaak Gone zich voorzeker zou geschaamd hebben, een wijf, dat elken dag zedelijk lager zonk; daar de liefde van Wanne voor haar kroost

geen voedsel meer had, vervulde allengs een vuile nacht haar ziel....

Zekeren dag verbreidde zich het nieuws, dat het straatje, door de twee vrouwen bewoond, zou afgebroken worden. De ellendige bewoners mochten oprukken naar andere armzalige hoeken; weken lang was het een wegbrengen in manden en korven, op steekkarretjes en wagens, tot elk zijn kruip-in gevonden had. Al dat uitvaagsel was eindelijk weg. Stuivend stortten de oude muren neer; de grond werd omgewoeld, en hoog stegen nieuwerwetsche huizen op. Voornamer lieden kwamen hier, en alles ging er voortaan deftiger toe; heerschte er ook al ontucht, deze was verguld; het verfijnd gehoor werd niet meer getergd door klompengeklepper; nu toefden aan elken hoek geen tabakknauwers meer.

De weduwe trok over de vaart, waar ze werk gevonden had.

Mie Gone voelde een verlichting, toen Wanne haar verlaten had: het meisje, door medelijden bewogen, had een oogenblik vergeten, dat ze van goede afkomst was, zou zich weer verheffen...

Regelmatig echter kwam Wanne des Zondags

Mie bezoeken; ze kwam zonder moed, zonder wilskracht, haar klaaglied uithuilen over haar doode kinders: ze hield er dien dag op na; ze werd dik, slordig, vuil; ze sprak meer en meer een onhebbelijke taal; haar aangezicht werd hoogrood, en vaak bewees haar stijve tong, dat ze bezopen was...

Mie Gone zei eens tot een burin:

‘De arme vrouw is alleen op de wereld, heeft alles verloren, en ze zoekt troost, waar ze niet mag. Ik zou ze moeten bij mij houden hebben. Nu is het te laat: ze gedraagt zich zoo, zoo... Maar, wie heeft er zijn gebreken niet?...’

***

Op een Zondagmiddag kwam de weduwe naar boven gestommeld, duwde de deur open, viel in haar gansch lengte neer op den vloer! Ze was bezopen, walgelijk!

Met behulp van Mie geraakte de rampzalige eindelijk op een stoel, weende jenevertranen, kloeg:

‘Mijn arm kindertjes, mijn lievertjes! 'k heb zoo'n verdriet, altijd! Een mensch mag het toch wel met een druppeltje wegspoelen! En niemand helpt mij...’

Ze jammerde al voort: ze had zoo dikwijls gedachten aan zelfmoord, wilde zich verzuipen, en als dat oprees, dan verjoeg ze het met een borreltje! Wat heeft een mensch anders op de wereld? En vandaag had ze niets gegeten, niets...

'Geen stukje brood!... Geef mij iets te drinken: ik voel mij zoo flauw!....'

Ze zakte kermend ineen, liet haar hoofd neer op de rugleuning van den stoel. Och, ze was zoo ziek; ze wou in den Hemel zijn met haar engeltjes...

Meer en meer kreunde ze hikkend, beplaste plots den vloer...

En toch voelde Mie medelijden, alhoewel afschuw in haar hart opwoelde, en ze zich in een diepte voelde wegdraaien, een diepte, waar ze de gelijke werd van 't laag gepeupel; ze zag plots, dat ze reeds lang zich liet gaan, dat ze wellicht nooit weer op zou kunnen uit het bang donker, dat haar omgaf...

Mie Gone kreeg de ongelukkige op haar eigen bedje, waschte en droogde de besmeurde kleederen der slapende, en bracht den nacht door op een stoel, terwijl het razen der weduwe haar elk oogenblik uit haar indommeling wekte.

Den volgenden morgen liet Mie de ongelukkige voortslapen, zette op de tafel een karig ontbijt gereed; daarna was het tijd voor haar om zich naar het werk te begeven...

***

Den volgenden Zondag, na den middag, ging Mie Gone naar het kerkhof, waar haar vader lag; 't was haar eenige uitspanning; ze ging er steeds alleen naartoe, bleef er alleen, keerde alleen terug.

Heden, naar zomer-gewoonte, plukte ze een ruiker uit het koren; ginder aangekomen, zuiverde ze het graf van eenige onkruidplanten, die er gedurende de week opgeschoten waren, strooide er de veldbloemen overheen en knielde..

Vervolgens begaf ze zich naar het plekje, waar ze veronderstelde, dat haar kindje rustte.

Waar ze veronderstelde. Na de teraardebestelling had ze op het grafje, om het te herkennen, een plaasteren Onze-Lieve-Vrouwenbeeldje gezet; veertien dagen lang kon ze niet terugkeeren om wil van haar vader; den derden Zondag ijlde ze naar het kerkhof; ze richtte zich naar den buitenkant rechts, waar men de kleine begroef; daar had men het

kuiltje gedolven, niet ver van een treurwilgje; ze keek verwonderd rond: het boompje was verdwenen, en van haar beeldje ontdekte ze geen spoor meer; een gansche reeks grafjes was er bij gekomen, sommige reeds versierd met een gedenkteeken, aanlachend nieuw. Ze dwaalde droef rond, toen het haar te binnen schoot, dat ze onder de begrafenis, werktuigelijk, tegen den ringmuur, een oud verlaten praalgraf ontwaard had; rozenstruiken schoten er op, hoog en wild, hingen er kransen bloemen om. Hier was het, en toch vond ze de juiste plaats niet weer, waar haar kindje lag...

Om haar heen rees hier en daar een afgeknot zuiltje op, of een kruisje, alles in hardsteen; overal ontwaarde men hooge, glazen kastjes, opgepropt met blanke kunstbloemen, met beeldjes, met rozige engeltjes, hangend aan zijden linten, met popperige plantjes in kleine pottekens, met versche of verslenste ruikers, met steenen kransen en kronen, met porselijnen hartjes vol spreuken van liefde en rouw.... Voor haar lieveling geen blaadje!.... Overal schoten fel geurende bloemen op, heel malsch. Mie wandelde tusschen de herinneringen aan kindjes; ze keek naar de portretjes

der ontslapenen, ontcijferde de geboorte-jaartallen. 't Was heel stil, doch onverwachts hoorde ze spreken, en bemerkte een vader en een moeder op een versch grafje. De man, een arbeider, had spade en hark meegebracht, en den grond fijn gelegd; een withouten kruisje, waarschijnlijk door hem zelf vervaardigd, plantte hij, en de vrouw strooide er wit zand om heen; beiden bleven stom op het plekje staren, tot de vader de handen voor de oogen lei, plots luidop jammerde, terwijl zijn gezellin smeekte:

'Zwijg, zwijg, er is daar iemand!'

Mie verwijderde zich, snel; ze was op het punt zelf te huilen.

Ze wandelde nu tusschen de praalgraven, een uitstraling van glorie, doch schonk slechts aandacht aan de eenvoudige gedenksteenen, zooals ze er een op het graf van haar vader zou laten plaatsen; daarom legde ze elke week iets op zijde, en de ontberingen, welke ze zich moest getroosten, maakten haar gelukkig....

Ze vertrok; ze ging langs een wegel, door 't veld om planten en bloemen te zien, en kwam eindelijk thuis....

Ze zat op haar kamertje, en hoopte, dat Wanne niet meer zou komen, teruggehouden door schaamte om dat dierlijk tooneel van verleden Zondag....

En toch durfde ze! De weduwe stak de deur open, trad ongenoodigd binnen, zette zich neer. Ze had wederom haar werk verloren, zei ze.

Neen, ditmaal zou Mie niets geven: ze dacht op hetgeen ze wilde bereiken, - haar vader moest een grafsteen hehben, - en ze wist al te wel, dat alles, wat ze schonk, naar het jeneverhuis ging. Wanne schreide ten slotte, en nog eens had Mie deernis, schonk hulp. Ze vergaf het de ongelukkige, dat deze bedreigingen had laten hooren...

***

Trees en haar man Charles gingen mooi gekleed; telkens als ze Mie op straat ontmoetten, sloegen ze een ander richting in, of schenen haar niet te zien. Het meisje voelde er veel spijt over; ze kon maar niet begrijpen, hoe Trees geen behoefte had, om eens te praten over vader zaliger, over den koekoek, over zooveel ander zaken...

Mie bemerkte, hoe Trees schoon bleef; alhoewel een weinig zwaarlijvig geworden, hield ze zich als een hertogin! Ja, men zag wel, dat ze van geen gemeen volk afstamde. Trees was voorzeker gelukkig, anders zou ze wel haar toevlucht tot Mie genomen hebben...

Mie had zich verscheiden malen naar de woon van haar zuster begeven, doch de vrouw van beneden meldde telkens, dat er niemand thuis was. Eens, dat de afgewezen bezoekster, terug op de straat, naar boven opblikte, ontwaarde ze Trees, die zich snel achteruittrok, Mie keerde niet weerom; ze veronderstelde, dat Charles haar niet wilde ontvangen...

***

Ja, de koekoek zong bij Mie, doch voor haar alleen, en niemand anders hoorde zijn stem. Hij vertelde veel van haar vader, en hij vroeg dan, wat deze over zijn dochter dacht, eer hij stierf. En de vogel fluisterde ook steeds iets van een kindje, een kindje met het hoofd in bebloede doeken; van een moeder, die haar kroost verloochend, aan vreemden toevertrouwd had, in plaats van er alles voor te trotseeren, het te beschermen.

Mie werkte als een slavin, altijd bevreesd, dat men over haar ontevreden mocht zijn. Ze leefde zoo zuinig mogelijk, kreeg soms wat afgelegde kleederen, en had eindelijk honderd frank gespaard, welke ze in een bankje omzette...

Dagelijks werkte ze in den morgen bij een oude vrijster; Mie beviel zeer om haar stil kakakter, haar gedweeheid. Zekeren dag, dat Mie zich bij de ongehuwde aanbood, werd haar toegesnauwd:

Ge hebt mij bedrogen! 'Ge hebt een kind gehad! In een huis als het mijne, mag iemand als gij den voet niet zetten. Tracht voortaan zoo te leven, dat ge een weinig van uw verleden goedmaakt...'

De deur werd toegeslagen achter de verbijsterde, droeve Mie Gone.

***

Vier weken verliepen.

De weduwe van Marli, of ze wist in wat berooiden toestand haar vriendin zich bevond, verscheen niet meer; den vierden Zondag trad ze binnen, zakte neer op een stoel, en een vuile jeneverlucht verspreide zich door het kamertje.

Wanne staarde dof het meisje aan; met onvaste hand sloeg ze zich op de borst, en mompelde, dat ze rechtuit was, nooit had gekonkeld....

‘Ik ben eerlijk, en heb gezegd in den Roksam, dat ik iets heb gedaan, omdat ik moest! Ge hebt toch zeker niet vergeten, dat ge een kind van Marli hebt gehad? Heb ik het u ooit verweten? Neen, niet waar? En ik moest drie frank betalen, of ik kreeg geen drank meer; en wat hebt ge mij gegeven? Twintig centen! Loochen het niet! Wat kon ik er mee doen? En dan ben ik naar de kwezel getrokken, waar ge werktet. 'k Vertelde alles. Ze viel op een stoel neer! 't Is een leelijk wijf, maar ze moest het toch weten. Door mij, ja. Ik doe er geen doekjes om... Ze smeet mij buiten! 'k Had een druppeltje gedronken.... Waarom spreekt ge niet? Zie ze daar zitten! Scheld mij uit! Ik ben daarom gekomen!.... Ze durft niet!.... En ze was er bij, toen mijn kindertjes stierven, en dat had ik bij die kwezel vergeten.... Maar ik kreeg niets meer in den Roskam.... En van dat kind, uw kind, schier iedereen weet het... Uw zuster weet het en haar man weet het....’

Zij brabbelde al voort, en eischte ten slotte een frank; ze zwoer, dat ze zich verdrinken zou, indien ze geen frank ontving.

Mie gaf eindelijk het gevraagde, en dacht:

''k Zal het uitsparen. Dezen middag was er meer dan genoeg, en voor dezen avond heb ik niets noodig. Ook haar dood wil ik niet op mijn geweten.'

***

Mie was op een laten avond juist voornemens zich te bed te begeven, toen iemand de deur openwierp, haar hopeloos aan den hals vloog, en kreet:

'Wat ongeluk, wat ongeluk. Mimi is dood!'

Doch hij hernam:

'Trees is dood! Trees is dood!'

Mie zette zich stil neer op een bankje; haar tong was stijf geworden, en, terwijl ze daar roerloos zat, en het wiggelend hoofd met de handen steunde, vertelde de binnengekomene - 't was Charles - dat zijn vrouw hem schandelijk had bedrogen, zelfs verscheiden minnaars had gehad! Vroeger kon hij niet verstaan, waar Trees altijd het geld haalde, maar nu begreep hij alles! Dezen avond trad ze met

een kerel een koffiehuis binnen, en wat daar gebeurd is tusschen hen beiden weet niemand. Ze waren alleen, en zaten achter het beschot, toen er twee schoten klonken! Zij lag voor de tafel! hij zat nog met den revolver in de hand. Ze waren beiden dood, zij naar het doodenhuisje gevoerd; niemand mag hen zien...

Hij jammerde:

'Wat zal er van mij, wat zal er van mijn kinders geworden!'

Na een poos vervolgde hij:

'Er is geen cent in huis! Dagelijks werd alles verteerd, wat er binnenkwam. Dat duurde zoo al weken. Hoe zullen wij haar begraven? En ik ben juist zonder betrekking!'

Hij praatte al voort, doch zei niet, dat de weduwe van den Slinger hem weken geleden verklaard had, dat Mie geld bezat, veel geld...

Hij vrong een neusdoek tusschen de tanden, keek met roode, ontstoken oogen voor zich, snikte nu en dan...

Mie Gone kon niet weenen, en de gedachte martelde haar, dat Charles zoo wreed door Trees was bedrogen geworden! Dat had haar zuster gedaan!...

Niet een der twee dochters van den blinde was dus op den rechten weg gebleven!

‘Hoe moet ik ze laten begraven?’ riep Charles uit. ‘Door het armbestuur?... Of moet zij in den hondenhoek...’

‘Hoeveel is er noodig?’ vroeg ze stil. ‘Voor vader heb ik, alles samen, zestig frank betaald.’

Hij stak de armen op en kreet schier gram:

‘Ik heb niets, niets!’

‘En ge moet ook uwe kinders onderhouden tot ge werk gevonden hebt.’ voegde ze er bij. En dan werd het heel stil. De koekoek stak zijn deurtje open, riep elfmaal. Mie liet het hoofd zinken, en twee tranen vielen op den vloer. Charles vroeg:

‘Wat doet ge?’

‘Ik verzoek iets aan vader.... Trees was ook zijn kind.’

Ze richtte zich op, opende haar lijfje; ze dacht er niet aan, dat haar borst schier ontbloot was, doch hij zag het wel; ze nam een beursje, opende het, en reikte hem een bankje van honderd frank. Ze sprak:

‘Geef het mij weder, zoo haast ge kunt...’

Hij vertrok met het briefje, dankte niet,

doch kuste haar hand; hij vond geen woorden, daar hij geen hart had. Hij dacht:

‘Hier is nog meer, en dat moet ik ook krijgen....’

***

Na de teraardbestelling verscheen Charles hier dikwijls weer. En had Mie eenig geld gewonnen, dan wist hij haar dit te ontfutselen.

Een wijf kwam eens om te zeggen, dat de weduwe van Marli in het gasthuis lag, en zoo'n spijt voelde om hetgeen ze gedaan had....

En Charles vond altijd voort geen werk. Hij was vroeger bookmaker geweest, beweerde hij, doch daar hij eerlijk was, jouwden de anderen hem uit, als hij zich op het turfplein vertoonde, in hun midden wilde verblijven. Hij had reeds alles aangevat, in niets was hij geslaagd. Moest hij met zijn kinders van honger omkomen?...

Op een Zondag zei hij:

‘Ja, ik dacht al lang, dat Trees mij bedroog, maar ik durfde er niet over spreken, was bevreesd, dat ze mij zou verlaten. En ook, ik zweeg voor de meisjes: 't was toch de moeder!

Ja, uw zuster heeft mij veel verdriet aangedaan. En is het niet jammer, dat ik geen handenarbeid aangeleerd heb? Mijn vader was rijk... Had ik maar iemand om op de kinders te letten, er zouden voor mij nog wel schoone dagen, dagen van veel geldverdienen aanbreken; ik heb genoeg ondervinding opgedaan.... Doch ondertusschen moeten wij armoede lijden....'

Ze sprak:

'Ik hoop, dat ge hier vandaag zult blijven eten, Charles, en de kleinen halen.'

Ho, neen, dit laatste wilde hij niet! Hij zou blijven, en iets mededragen voor de lievelingen: het moest niet veel zijn. Zij waren nu bij een burin. Hij bracht hen zoo zelden mogelijk bij de menschen: de meisjes waren bedeesd, en ze moesten het blijven, zoo lang het maar mogelijk was....

'Ik heb er zoo mijn eigen gedachten over. Ware Trees maar een weinig bedeesd gebleven, dan zou ze nu nog leven. 'k Heb dikwijls genoeg zoo'n pijn gevoeld, toen ze met u spotte en met uw kind. Maar ik wil over haar niet meer klagen: 't is toch uw zuster, en ze is wreed genoeg gestraft geworden! Die ko-

gel!.... Als ik dat des nachts zie, dan slaap ik niet meer.... En wat ben ik nog op de wereld? Had ik u eerst ontmoet, dan leefden wij nu samen, eerlijk en braaf! Maar ik zal zwijgen: wat gebeurd is, kan niet meer veranderd worden...'

Ze liep daar vlijtig rond; hij volgde haar begeerig met den blik....

Ja hij had Trees bemind, op zijn manier, en geleefd van hetgeen zij kreeg van haar minnaars! Dat ze minnaars had, verhoogde voor hem het genot van haar bezit, en ze moest hem alles van haar boels vertellen....

Hij volgde Mie begeerig met den blik, nu en dan zwaar ademend; hij vond Trees in haar zuster terug. Hij vond haar terug in die heupen, in die uitdrukkingen om den mond, soms in het neerslaan der wimpers. En toen ze daar bedrijvig in de weer was, ontwaarde hij een bekenden voet, een bekende manier om hem te zetten, een bekende lichte zwaaiing in de rokken. Hij herinnerde zich de borsten van Mie - eens ontwaard - die geleken op die van een jong meisje. Wel zeker zou hij met haar trouwen! Haar geld zou hij verteren, en was het nieuws van haar af, dan zou hij de grenzen

oversteken, en zoo hadden de twee meisjes een moeder! De politie scheen sedert eenigen tijd hem te bewaken, en dat beviel hem in het geheel niet....

En elken avond laat kwam Charles weer, en vertelde, hoe ongelukkig hij was, en hij had roerende woorden en uitdrukkingen, welke een eerlijk man moeilijk zou gevonden hebben.

Hij wist wel, dat Mie deernis voelde met zijn ellende en vooral met die van de kinders.

En ze moest meegaan naar zijn woon op een Zondag.

Er was werkelijk ellende bij Charles! 't was in de armste voorstad, op een kamer van de derde verdieping, in een zakstraatje. Er waren schier geen meubels meer, en de twee meisjes schoven nader, schuw, gedwongen door den blik van haar vader....

***

Charles drong er dagelijks op aan: Mie moest met hem trouwen; hij zou de volgende maand een plaats bekleeden in een groot magazijn; toen ze zei, dat haar zicht zoo slecht wierd, beweerde hij, dat ze altijd genoeg zou gezien

hebben om het eten te bereiden en de meisjes te bewaken....

Eindelijk sprak Mie:

‘Reeds nachten en nachten zie ik Trees in mijn droomen, die mij toeroept, dat ik over haar kinders moet waken. Daar is er mijn hand op, Charles, wij zullen het samen doen uit al onze krachten....’

De dag van het huwelijk werd vastgesteld.

***

Nu zou de droom van Mie Gone bewaarheid worden: ze zou een echtelijken man en kinders hebben....

Nog een maand zwoegde en spaarde ze, wat ze maar kon.

Ongelukkiglijk kreeg Charles nog steeds zijn aanstelling in het magazijn niet; hij moest nog een weinig geduld hebben.

‘Alles loopt ons tegen’ mompelde hij eens, ‘waarom geld geven aan kerk en....’

Hij hield op; de woorden werden hem in de keel teruggedreven door den woesten blik van Mie Gone....

‘'t Is zoo een manier van spreken,’ mompelde hij.

Er werden twee nette kamertjes gehuurd in een stil straatje. Drie dagen voor het huwelijk, terwijl Mie naar haar werk was, droeg Charles er alles heen; hij had van zijn aanstaande ook geld gekregen om zich een nieuw pak te laten vervaardigen...

't Was negen uren, toen Mie gedaan had, en zich naar het nieuw verblijf spoedde; ze trad snel voort, denkend aan de toekomst, toen Charles haar in den weg trad. De eerste lichten waren aangestoken, en ze kon niet goed ontwaren, wat er op zijn trekken te lezen stond.

'Ik moet u iets zeggen,' sprak hij dof. 'Erg is het wel niet, doch niet heel pleizierig ook...'

Ze traden op een stille laan hij leidde haar tot een bank, en nevens elkander namen ze plaats; hij lei aarzelend de armen op de kneiën, keek, met gebogen lijf, naar den grond...

Ze vroeg plots:

'Hebt ge gedronken?'

Daartegen kwam hij op. Zie het geld, dat ze hem gaf voor de kleederen, heeft hij nog. En al de meubels waren ginder, maar dan is een schuldeischer gekomen... Trees had veel verteerd...

‘'t Was een donderslag voor mij... Hij heeft alles opgenomen, alles verkocht.,.’

‘Dat mocht hij niet! kreet Mie verontwaardigd.

‘Schulden van uw zuster... Van mijn vrouw... Ik ben overal gaan raad vragen.... Niets aan te doen.... Hij had een dwangbevel tegen mij.... 't Is te laat.... En waar zult ge nu slapen?.... Kom mee; 't is dat het zóó moet zijn.... Er is niets aan te doen....’

Ze onderbrak hem:

‘Alles is verkocht, zegt ge, en de koekoek?....’

‘Die is ook mee,’ zuchtte hij.

Ho, dat was te veel; met een hik zonk haar hoofd neer, en ze jammerde; hij begreep dat niet.

‘Kom,’ fluisterde hij. Hij richtte haar op, steunde haar, leidde haar voort.

Ze sprak:

‘Is nu alles effen?.... 't Is zoo best! Er was reeds genoeg op die arme Trees te zeggen.’

Ze gingen al verder, tot ze eensklaps angstig vroeg:

‘Waar brengt ge mij?’

‘Bij de kinders... Bij onze kinders...’

Ze maakte zich los, kreet:

‘Ga, ik zal wel een onderkomen vinden.... Ga, ga....’

En weg ijlde ze; ze vermoedde niet eens, dat de rampzalige alles zelf had verkocht. In den morgen was hij uitgetrokken, had het geld dat Mie hem gaf, met liederlijke vrienden verbrast, en was er toe overgegaan de meubels te verschachelen. Hij moest toch trouwkleeren hebben, zei hij, en een weinig drinkgeld ook....

Mie Gone vond nachtverblijf in een arm herbergje, waar alles van een gemeenheid sprak, die haar diep wondde. Nooit had ze een verlatenheid gevoeld als dien nacht, zelfs niet na den dood van haar vader. Haar kamertje kwam haar zoo ongevoelig vreemd voor, en ze kon het maar niet gelooven, dat ze nu niets meer bezat, dan het weinige geld in een beursje op haar hart. Ze viel eindelijk van vermoeinis in koortsigen slaap....

Toen ze den volgenden avond het huis verliet, waar ze gewerkt had, wachtte Charles in de straat op haar; hij bracht het nieuws, dat hij in zijn betrekking zou mogen treden aanstonds na

het huwelijk; de eigenaar van de woning, waar ze voornemens waren zich te huisvesten, wilde hen niet meer ontvangen, om wil van de verkochte meubels, en had den gestorten godspenning teruggegeven. Charles stelde voor zijn eigen goedkoop kamertje in het zakstraatje voorloopig te betrekken; ze zouden er eenige weken geduld hebben, werken en sparen, en daarna een appartement in een burgershuis huren....

Mie aarzelde, doch moest eindelijk wel toegeven.

In de stad zijn er honderden kamers elk door een gansch huisgezin bewoond, waar volwassenen van beide kunnen samen slapen, waar allen, eer ze groot zijn, opgeleerd worden in ontucht.

In zoo een midden woonde Charles.

***

Mie trouwde met haar schoonbroer.

De huwelijksgetuigen en een vriend werden onthaald op bier en koud vleesch, doch stoetsgewijs liep men de herbergen niet af: Charles was te wel opgebracht om zoo iets te doen. Men bleef in een uitspanning buiten de stad tot het avond werd: Charles voelde zich

gelukkig: voor het scheiden zong hij een lied, doch Mie, die waarlijk geen opgewekt karakter had, dacht aan haar vader en aan veel ander zaken, en kon maar niet vroolijk zijn....

De gehuwden namen afscheid, trokken huiswaarts.

't Was elf uren, toen ze hun woning bereikten; een burin bracht de twee meisjes terug, die ook op de eenige kamer moesten slapen....

't Was heel den dag smachtend heet geweest.

Er waren geen gordijnen aan het venster, en de volle maan scheen er door. 't Was helder binnen, of er een electrische lamp brandde. De kinders legden zich op haar kafzak neer achter de bedsponde. Mie had zich, zonderling, zoo'n geweld moeten aandoen om die meisjes lief te krijgen, en ze had bevonden, waarom Charles steeds gevreesd had ze te laten zien: het waren verdorven schepseltjes. Doch nu zou Mie voor hen leven en sterven; de kinders van Trees waren de hare geworden...

De gehuwden wachtten tot de meisjes sliepen; deze snorkten weldra.

Charles en Mie legden zich ook ter ruste, heel zacht...

Nog waren geen vijf minuten om, of Mie

stootte haar man achteruit, ver weg, richtte zich op, en zag twee gezichtjes nieuwsgierig over het voeteinde van het bed loeren, loeren met opengesparde oogen.

Ze verzocht met een stem, die de hare niet scheen:

‘Slaap, lievertjes. 't Is reeds laat.’

‘Neerliggen!’ gebood brutaal de vader aan zijn meisjes.

Een kwartier verliep; plots sprong Mie uit het bed, was er niet toe te bewegen terug te komen. Hij verliet ook de legerstede, trok eenige kleedingstukken aan, morde:

‘Dat hebben ze wel meer gezien... Dat heeft uw zuster haar geleerd...’

Mie bleef sprakeloos op den grond zitten, wezenloos voor zich starend.

‘Kleed u ook,’ gebood hij. ‘We zijn getrouwd; ik wil niet belachelijk zijn. Kom naar den zolder... Er woont nu niemand op, en de deur is open...’

Ze kwamen op het portaal; om de drukkende hitte die het huis nog vervulde, waren al de kamerdeuren open. Op de trap lagen mannen en vrouwen uitgestrekt, half aangekleed.

De nieuw gehuwden stegen naar boven; Mie

volgde gedwee als onbewust van hetgeen er gebeurde; dat was zoo haar plicht!...

Daar zagen ze op den zolder een koppel; een jongen, nog schier een knaap, met een bejaarde vrouw...

Met een onderdrukten vloek begaf Charles zich met Mie naar beneden, over de versperde trap.

Charles zei:

‘Denk maar niet, dat hier iemand op ons let: hier is elk zijn eigen meester. Hoe zou het anders kunnen gaan? Doch zij gerust we zullen verhuizen, als wij het een weinig beter hebben...’

Ze kwamen buiten, trokken het zakstraatje uit, en toen ze op de straat waren, hernam hij huichelend:

‘Ja, 't is zoo beter voor de kinders....’

Hij leidde haar naar een eenzamen hoek bij een witten hofmuur; en toen ze begreep wat hij begeerde trok ze zich achteruit, wild vast besloten; ze kreeg een slag op het hoofd.

Ze had hem vergeven; hij had bekend, dat hij niet wist, wat hij deed; hij zou alles weerom goed maken; nooit had hij een vinger

tegen Trees opgeheven; voorzeker, dat was het uitwerksel van den drank... Maar ook, wie had ooit zoo'n eersten huwelijksnacht gehad?...

Vier weken waren verloopen, en Charles had nog steeds geen broodwinning.

Mie Gone was om acht uren thuisgekomen, en ze zat alleen op haar kamer; Charles en de kinders waren met het schoon weder naar buiten getrokken. Ze ondersteunde haar kin met de hand, en staarde mijmerend over de stad. De dalende zon glansde over de daken, zacht, weemoedig. Stil was het hier boven...

Haar huwelijk was een ontgoocheling geweest, maar vooral een zelfopoffering; ze wilde alleen nog leven voor de kinders van haar zuster...

En ze dacht er op, dat haar zicht met elken dag verslechtte; wat zou er gebeuren, als zij het brood voor het huishouden niet meer zou kunnen winnen; tranen liepen over haar wangen...

De deur werd geopend, en de meisjes, gevolgd van Charles, traden binnen. Ze veegde snel haar wangen droog, drukte de kleinen hartstochelijk aan haar borst, doch ze worstelden zich spottend los...

'Komedie?' vroeg Charles ruw.

Ze wendde haar droef gelaat naar hem toe, en kreet uit de diepte van een zee van zielelijden:

‘Charles, Charles...’

Ze kon niet verder, herhaalde nog dien naam, of ze, in al de ellende om zich heen, haar toevlucht nam tot hem, daar ze niemand anders op de wereld zag...

Ze sprak eindelijk:

‘Hoor, hoor... Ik heb eens veel misdreven, ik weet het, maar ik heb altijd gedaan om goed te doen; ik wist niet beter, ik ben een arm, arm schepsel... Maar ik zou liever zelf gestorven zijn, dan iemand te doen schreien...’

X

Een achttal dagen later, op een morgen vroeg, moest Mie een boodschap verrichten voor haar meesters; ja, haar gezicht was heel slecht geworden, ze kwam aan de barreel van den ijzerenweg, en waarschijnlijk zag ze niet dat de barreel gesloten was, en er niemand meer door mocht; ze liep tegen den zwaren paal, bukte zich, en het volgend oogenblik vloog de sneltrein voorbij, nam haar mede, trok een roode streep over den grond, en wierp haar hoofd een tiental stappen verder in de gracht...

Het vreeselijk gevaarte had medelijden gebad; haar leven was slechts lijden geweest, en de

morgen zou gelijk zijn aan het heden tot het einde toe.

Er was een medelijdende ziel te minder op de wereld...